

ИКОНОМИКИ

ИКОНОМИКАТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Чичуліна К.В. , Підоренко Р.І.

**СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ
ТА РЕЗЕРВИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Собівартість продукції є об'єктивною економічною категорією і її існування зумовлене, насамперед, тим, що кожне підприємство повинне в рамках собівартості замінити витрачені ним ресурси, щоб безперервно продовжувати виробництво. Економічне значення собівартості полягає в тому, що воно показує величину затрат підприємства на виробництво продукції, а отже є базою ціни товару і її нижньою межею для виробника, щоб забезпечити процес відтворення виробництва.

Собівартість продукції є одним з основних економічних показників функціонування підприємства. За ступенем повноти витрат, віднесених на об'єкт, розрізняють його виробничу і повну собівартість

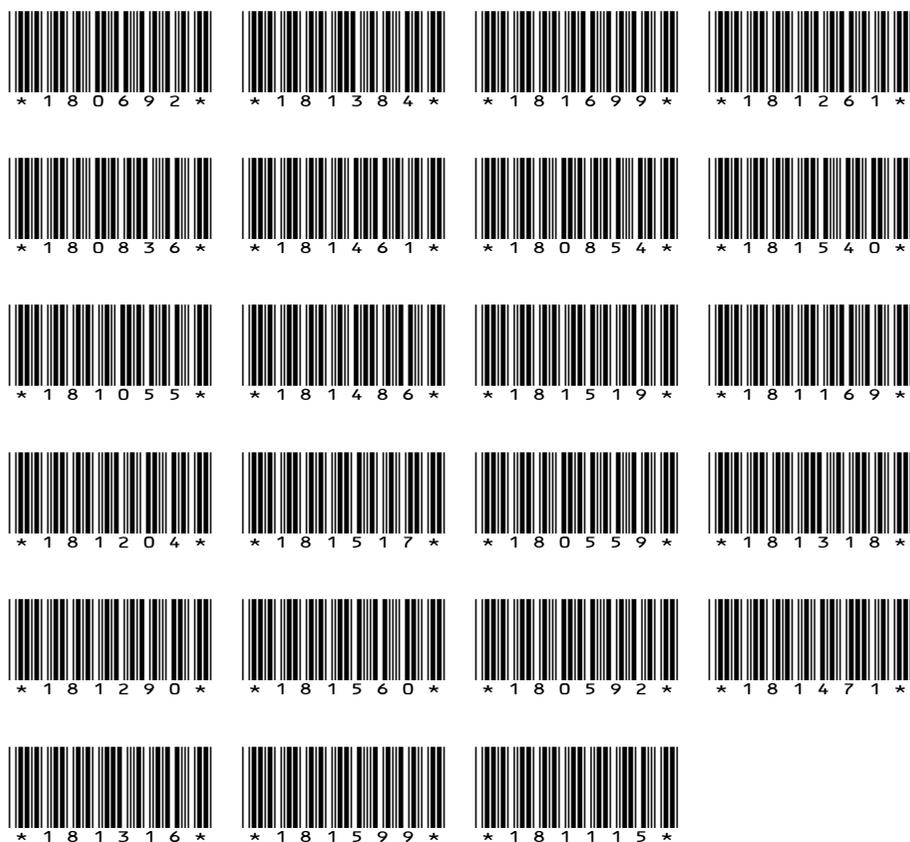
Аналіз собівартості продукції є важливою складовою загальної оцінки діяльності підприємства. Аналізуючи витрати виробництва, методи їх визначення можна визначити «вузькі» місця у плануванні витрат на виробництво продукції, виявити резерви їх зменшення, що сприяє покращенню планування діяльності підприємства.

Встановлення всієї суми витрат на виробництво продукції підприємства базується на калькулюванні собівартості номенклатурної одиниці продукції. Калькулювання – це обчислення собівартості одиниці продукції, робіт, послуг за статтями витрат.

Економічні елементи витрат характеризують використані ресурси за їх економічним змістом незалежно від форми використання та місця використання на певний об'єкт віднесення витрат, а калькуляційні статті витрат характеризують використані ресурси в залежності від напрямів і цілей їх використання.

Джерелами зниження собівартості продукції є ті затрати, за рахунок економії яких, знижується собівартість продукції, а саме: затрати уречевленої праці, які можуть бути знижені за рахунок покращення використання засобів і предметів праці; затрати живої праці, оскільки вони можуть бути скорочені за рахунок росту продуктивності праці; адміністративно-управлінські витрати та інші.

Встановлено, що найбільш ефективним шляхом зниження собівартості продукції є впровадження економічних технологій виробництва та переймання світового досвіду по зменшенню собівартості. Не менш важливим чинником, що

(на виплату відсотків і обслуговування кредитів). На основі формули мінімального прибутку обґрунтований абсолютний показник безпеки – запас відтворення. Цей показник дозволяє визначити чи підприємство знаходиться в стані безпеки. Водночас, він не вказує на рівень безпеки і його не можна використати для порівняльного аналізу діяльності підприємства за декілька періодів або результатів діяльності декількох підприємств. Тому необхідно використовувати відносний показник безпеки – коефіцієнт відтворення:

$$K_B = \frac{OP + A}{(BM + 3П + IOB) \frac{I_i}{100} + \Phi B} - 1 \quad (1)$$

Діагностика рівня економічної безпеки проводиться за допомогою шкали, яка включає п'ять інтервалів залежно від значення коефіцієнта відтворення:

- $K_B = (1; +\infty)$ – високий рівень економічної безпеки;
- $K_B = [0, 1; 1]$ – нормальний рівень економічної безпеки;
- $K_B = (-0, 1; 0, 1)$ – нестабільний рівень економічної безпеки;
- $K_B = [-1; -0, 1]$ – критичний рівень економічної безпеки;
- $K_B = (-\infty; -1)$ – катастрофічний рівень економічної безпеки [4].

Розрахуємо коефіцієнт відтворення для ПАТ «КЗЗ»:

$$K_B 2010 = \frac{94695 + 27194}{(695416 + 233784 + 22745) \frac{109,1}{100} + 43454} - 1 = -0,89$$

$$K_B 2011 = \frac{25460 + 52049}{(732590 + 304903 + 26320) \frac{104,6}{100} + 40213} - 1 = -0,93$$

$$K_B 2012 = \frac{6281 + 50053}{(762991 + 351303 + 78340) \frac{99,8}{100} + 9183} - 1 = -0,95$$

Наведемо порівняння результатів діагностики економічної безпеки підприємства за методикою на основі функціональних складових та рівнем коефіцієнта відтворення у таблиці 1.

Таблиця 1
Порівняльний аналіз результатів визначення рівня економічної безпеки підприємства на основі різних методик

Рік	Методика на основі функціональних складових	Методика на основі коефіцієнта відтворення
2010	незадовільний рівень економічної безпеки	критичний рівень економічної безпеки
2011	незадовільний рівень економічної безпеки	критичний рівень економічної безпеки
2012	незадовільний рівень економічної безпеки	критичний рівень економічної безпеки

Таким чином, в результаті розрахунків за обома методиками маємо низький рівень економічної безпеки ПАТ «КСЗ».

Отже, методика визначення рівня економічної безпеки на основі її функціональних складових являється досить комплексною, розглядає усі аспекти діяльності підприємства, наглядно демонструє слабкі місця. Проте вона має недоліки: складність використання і громіздкість розрахунків та недостатня достовірність, оскільки в розрахунку присутня суб'єктивна думка експертів [2]. Тому пропонується використовувати метод оцінки економічної безпеки на основі коефіцієнта відтворення, який орієнтується на використання інформації зовнішньої бухгалтерської і статистичної звітності, що є перевагою, оскільки у більшості випадків діагностику господарської діяльності підприємства можна провести лише на основі відкритої бухгалтерської та статистичної звітності. Звичайно даний метод являється недостатньо комплексним та не висвітлює причин зниження рівня економічної безпеки, тому його використання доцільне під час проведення експрес-діагностики економічної безпеки.

Література:

1. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к ее оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №3. – С. 12-19.
2. Нагорна І.І. Організаційно-економічний механізм у забезпеченні стійкої економічної безпеки промислових підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / І.І. Нагорна ; Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. – О., 2008. – 20 с. – укр.
3. Нестеров Ю. О. Механізми управління економічною безпекою підприємства в умовах нестабільного економічного середовища: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Ю. О. Нестеров ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2011. – 20 с. – укр.
4. Шутяк Ю. В. Діагностика економічної безпеки підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Ю. В. Шутяк ; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2011. – 21 с. – укр.

Уманська В.В. Організаційні засади створення кластерних формувань в галузі рисівництва	55
Шестакова М.В. Формирование монополизированной системы агрострахования.....	57
Шубравська О.В. Оцінка відповідності діяльності українських агропідприємств екологічним вимогам.....	60
Ержанова А.А. Приоритеты научно-инновационной политики в АПК.....	64

РЕГИОНАЛНАТА ЕКОНОМІКА

Корабель Л.Я. Рост экологического долга по рекультивации как одна из глобальных проблем ноосферы	67
Свешникова Л.В., Селищева Т.А. Факторы развития инновационной активности региона	68
Мустафаева М.Д. Структурные элементы и их взаимосвязь в рамках формирования региональной политики Республики Казахстан	70

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКИ

ИКОНОМИКАТА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО

Чичуліна К.В., Підоренко Р.І. Собівартість продукції та резерви її зниження на підприємстві	3
Лозовик Д.Б., Тягун Ю.Ю. Оцінка економічної безпеки промислового підприємства на основі формули мінімального прибутку.....	4
Богацька Н.М., Новохатній Н.С. Резерви зниження собівартості продукції	7
Іщенко Т.М. Науково-методичні підходи до організації бюджетного контролю на стадіях життєвого циклу інвестиційного проекту ДПП.....	11
Талалай В.В., Чорна Н.М. Роль малого підприємства в економіці України	15
Ізмайлова Н.В., Булда Н.О. Фінансове оздоровлення підприємств України в рамках інтеграції в світовий економічний простір	18
Пашенко І.В., Гура О.Л. Оптимізація бізнес-планування у підприємницькій діяльності	20
Маковей О.І., Чайка І.В. Роль торговельно-посередницької діяльності в Україні	22
Беленко Г.О., Гура О.Л. Собівартість продукції як важливий аспект діяльності підприємств	24
Кобля С.О. Економічна безпека підприємства: етимологія та еволюція поняття... ..	30
Лозовик Д.Б., Шевчук Ю.В. Вдосконалення інтегральної методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства.....	33
Маслак О.І., Матяш Н.В., Авдєєнко А.Л. Інтелектуальна власність в умовах глобалізації економіки в Україні	36
Ткаченко С.А. Создание для предприятий универсальных методических материалов по аналитической обработке технико-экономической информации.....	38

ЛОГИСТИЧЕН

Таразанова С.Г. Риски в международных цепях поставок	41
Любарець О.В., Луценко І.С. Основні складові логістичного циклу замовлення	45

АГРАРНАТА ИКОНОМИКА

Окутаева С.Т. Государственная поддержка отрасли животноводства в Республике Казахстан.....	47
---	----

К.е.н., доц. Богацька Н.М., Новохатній Н.С.
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Постановка проблеми. Собівартість є основою для визначення цін на продукцію. Систематичне зниження собівартості промислової продукції – одна з основних умов підвищення ефективності промислового виробництва. Собівартість здійснює безпосередній вплив на величину прибутку, рівень рентабельності. Вона є основним фактором ціноутворення і формування прибутку. Економічний аналіз витрат на виробництво (собівартості продукції) є важливим інструментом управління витратами, що дозволяє надати узагальнюючу оцінку ефективності використання ресурсів і визначити резерви збільшення прибутку та зниження ціни одиниці продукції. Собівартість продукції, як синтетичний показник, відображає всі сторони господарської діяльності підприємства. Від рівня собівартості продукції при інших незмінних умовах залежить рівень прибутку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатьох економістів турбують проблеми зниження собівартості продукції. Даній тематиці присвятили свої наукові праці такі вчені, як Лазнева І., Орлов О., Рясних С., Ларіонова К., Партин Г., Добровський В., Гнилицька Л., Вахрушина М., Друрі К., Карпова Т., Пушкар М., Соколов А., Дж. Фостер, Хорнгрен Ч., та інші.

Мета статті полягає у дослідженні суті, методики визначення і резервів зниження собівартості продукції.

Виклад основного матеріалу. Зниження собівартості продукції є найважливішим чинником розвитку економіки підприємства. Цей показник є основним в управлінні економічними параметрами господарства, у цьому показникові знаходять відображення зростання продуктивності праці, економія ресурсів та технічний прогрес. Визначення собівартості продукції в економічній літературі прийнято називати калькулюванням [7, 14].

Основними резервами зниження собівартості є:

- скорочення витрат на виробництво за рахунок ощадливого використання матеріалів, сировини, електроенергії, палива;
- скорочення непродуктивних витрат і виробництва браку за рахунок підвищення продуктивності праці;
- збільшення обсягів виробництва.

Так, при збільшенні обсягів виробництва зростають лише змінні витрати. Сума ж постійних витрат не змінюється, і в результаті знижується собівартість виробів.

Також одним із основних джерел зниження собівартості продукції на підприємстві є зростання продуктивності праці. Варто зауважити, що, по-перше, за рахунок зростання продуктивності праці досягається економія заробітної плати, оскільки зростання продуктивності праці призводить до скорочення витрат на

виробництво продукції. По-друге, завдяки зростанню продуктивності збільшується випуск продукції, за рахунок чого досягається зниження собівартості продукції шляхом економії непропорційних витрат.

При цьому необхідно враховувати, що зниження собівартості продукції багато в чому визначається відповідним співвідношенням темпів зростання продуктивності праці та зростання заробітної плати. Зростання продуктивності праці повинне випереджати зростання заробітної плати, забезпечуючи тим самим зниження собівартості продукції.

Резерви зниження витрат, виявлених з кожною статтею витрат за рахунок конкретних організаційно-технічних заходів будуть сприяти економії заробітної плати, сировини, матеріалів, енергії тощо.

В системі управління собівартості продукції на підприємствах використовують декілька видів калькуляцій собівартості. В плануванні, обліку й аналізі собівартості продукції основними є планова, фактична і нормативна собівартість [8, 42].

Під час аналізу собівартості товарної продукції необхідно вивчити розмір впливу кожної статті витрат на відхилення фактичної собівартості від планової, зміну рівня собівартості в динаміці з її рівнем на аналогічних підприємствах. При цьому прямі витрати на виробництво, передбачені кошторисом, необхідно попередньо скоректувати відповідно до обсягу виробництва. Для більш чіткої характеристики і виявлення причин відхилення фактичної собівартості від планової необхідно обчислити структуру затрат за порівнювальні періоди і по плану, співставити фактичну собівартість з плановою, вивчити, фактори, які вплинули на зміну структури.

Рівень собівартості продукції характеризується такими показниками: собівартість продукції, затрати на 1 грн. товарної продукції, собівартість одиниці виробу [1, 71].

Затрати на 1 грн. товарної продукції визначаються як відношення витрат до вартості продукції в оптових цінах підприємства. Вони аналізуються співставленням їх величини, обчисленої в різних оцінках продукції і змінах витрат:

- при змінах оптових цін на продукцію;
- зміна цін на використані у виробництві сировину, матеріали, напівфабрикати, паливо, енергію;
- за рахунок структурних зрушень випуску продукції [6, 29].

Одним з основних факторів зниження собівартості є підвищення технічного рівня виробництва. Це впровадження нової, прогресивної технології, механізація й автоматизація виробничих процесів; поліпшення використання і застосування нових видів сировини та матеріалів; зміна конструкції і технічних характеристик виробів; інші чинники, що підвищують технічний рівень виробництва. За цією групою також аналізується вплив на собівартість науково-технічних досягнень і передового досвіду. Підвищення технічного рівня виробництва може спричинити економію витрат за рахунок зниження норм витрат матеріалів та зростання продуктивності праці, тобто зниження трудомісткості виготовлення продукції.

Рисунок 2. Структурно-функциональные блоки региональной политики [3]

Таким образом, различные направления региональной политики в зависимости от сфер применения проводимых мероприятий, составляют аспектированные подсистемы внутренней среды, которые проявляются на каждом уровне иерархии принятия управленческих решений, что и обуславливает их внутреннее взаимодействие. Очевидно, что эффективное управление возможно только в том случае, когда в системе четко определены функциональные связи, как между ее внутренними элементами, так и с внешней средой. В этом случае получается динамическая форма представления социально-экономической политики, характеризующая свойства функционирующих объектов и субъектов с учетом имеющихся условий, ресурсов и факторов.

Литература:

1. Задорожнева Ю.В. Структурные элементы региональной экономической политики // Вестник МГОУ. Серия «Экономика». – №2, 2011
2. Ратнер Н.М. и др. Развитие региона: методологический подход. Екатеринбург, 1995.
3. Грицай О.В., Иоффе Г.В., Трейвиш А.И. Центр и периферия в региональном развитии. М., 2001.

2. сохранение единого социально-экономического и политического пространства страны.

Так, под влиянием настоящей спецификой развития регионов можно наблюдать процесс формирования структуры региональной политики, которая базируется на трех структурных компонентах:

1. регионы – субъекты и объекты региональной политики;
2. методология регионального развития и управления;
3. законодательно-правовые основы региональной политики (рисунок 1).

Рисунок 1. Структура региональной политики [2]

Внутреннее содержание региональной политики можно представить в виде следующих структурно-функциональных блоков:

- территориально-функционального;
- секторно-функционального;
- функционально-реализационного;
- функционально-типологического (рисунок 2).

Резерви зниження собівартості можна виявляти на ранніх стадіях життєвого циклу виробів і у процесі виробництва. На ранніх стадіях життєвого циклу виробів ефективним методом виявлення резервів зниження собівартості продукції є функціонально-вартісний аналіз (ФВА). Використання функціонально-вартісного аналізу для зниження собівартості продукції, яку випускають, має деякі відмінності від його застосування при розробці нових виробів. Головна відмінність полягає у тому, що на стадії НДР і ДКР ФВА використовують для підвищення якості виробів, у комплексі з яким вирішують завдання зниження витрат на їхнє виробництво й експлуатацію, а для пошуку резервів зниження собівартості обсяг досліджень обмежують окремими виробами, їхніми елементами, технологією й організацією їхнього виробництва.

Результат проведення ФВА – зниження витрат на одиницю корисного ефекту – може бути виражений: підвищенням споживчих властивостей виробу при одночасному скороченні витрат, підвищенням споживчих властивостей при збереженні або економічно виправданому збільшенні витрат, скороченням витрат при збереженні або обґрунтованому зниженні функціональних параметрів виробу до необхідного рівня [5, 14].

Важливе значення в боротьбі за зниження собівартості продукції має збереження суворого режиму економії на всіх ділянках виробничо-господарської діяльності підприємства. Поступове впровадження на підприємствах режиму економії проявляється перш за все в зменшенні затрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції, зменшенні витрат по обслуговуванню виробництва і управління, в ліквідації втрат від браку та інших невиробничих витрат.

Зменшення витрат на обслуговування виробництва і управління також знижує собівартість продукції. Розмір цих затрат на одиницю продукції залежить не тільки від об'єму випуску продукції, але й від їх абсолютної суми.

Резерви зниження цехових та загальногосподарських витрат заключається в спрощенні та здешевленні апарату управління, в економії на управлінських витратах.

Значні резерви зниження собівартості заключаються і в зниженні втрат від браку. Тому підприємству необхідно зводити ці втрати до мінімального рівня.

Отже, систематичне зниження собівартості забезпечує не тільки зростання прибутку підприємства, але і дає державі додаткові джерела як для подальшого розвитку суспільного виробництва, так і для підвищення матеріального становища працівників. Вплив підприємств на елементи витрат є обмеженим. Однак і він можливий через незалежне управління показниками, до яких застосовуються встановлені нормативи відрахувань: витрати на оплату праці, структура і джерела її виплати; вартість основних виробничих фондів, що належать підприємству, їх структура і джерела формування.

Для комплексного аналізу собівартості продукції використовують спеціальні показники, які дозволяють розраховувати та аналізувати затрати підприєм-

ства на весь об'єм виробленої товарної продукції, витрати на виробництво конкретного виду продукції, а також витрати підприємства на отримання кожної гривні виручки.

Найбільш важливим моментом у вивченні такого показника, як собівартість продукції, є розгляд факторів, які впливають на показник та визначення основних напрямків зниження собівартості. Від того, як вирішуються дане питання підприємством залежить отримання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних ресурсів і фінансових ресурсів. Собівартість відображає велику частину ціни продукції і залежить від зміни умов виробництва і реалізації продукції. Тому великий вплив на рівень витрат мають техніко-економічні фактори виробництва. Цей вплив виявляється в залежності від змін в техніці, технології, організації виробництва, в структурі і якості продукції і від величини витрат на її виробництво.

Звідси слідує, що виявлення резервів зниження собівартості повинно спиратися на комплексний техніко-економічний аналіз роботи підприємства: вивчення технічного і організаційного рівня виробництва, використання виробничих потужностей і основних фондів, сировини і матеріалів, робочої сили, господарських зв'язків, а також всіх складових собівартості. Але звичайно ж, основним і найбільш головним резервом зниження собівартості продукції підприємства є зниження матеріальних затрат. Тому за рахунок закупівлі більш дешевої сировини та зменшенню транспортних витрат, пов'язаних з її доставкою може значно знизити собівартість своєї продукції.

Література:

1. Лазнева І.О. Методи управління витратами виробництва продукції та їх порівняльний аналіз / І.О. Лазнева // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – №1. – С. 67-76.
2. Орлов О., Рясних Є., Ларіонова К. Планування собівартості продукції / О. Орлов // Економіка України. – 2007. – №12. – С.39-48.
3. Постолюк Н. Значення собівартості продукції при прийнятті управлінських рішень / Н.Постолюк // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – №6. – С. 114-116.
4. Романенко В., Калініченко І. Інформаційне забезпечення управління витратами / В. Романенко // Актуальні проблеми економіки України. – 2008. – №3. – С. 13-15.
5. Ткаченко М. Формування виробничої собівартості продукції, незавершеного виробництва, рентабельності та визначення ціни продажу / М. Ткаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №8. – С. 20-36.
6. Філінков О.М. Про співвідношення змісту категорій «витрати виробництва», «затрати», «собівартість» / О. Філінков // Економічна теорія. – 2008. – №4. – С. 12-17.
7. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. Навч. посіб. / М.Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 350 с.

взаємозв'язи структурних елементів регіональної політики для досягнення поставлених цілей.

Структурні елементи регіональної економічної політики можна визначити в процесі виявлення їх зв'язи і відношень. Якщо розглядати дане явище з точки зору системного підходу, то можна виділити декілька рівнів організації:

- концептуальний, то єсть рівень системообразуючих елементів (своєрідних відношень);
- структурний, то єсть рівень системообразуючих відношень;
- рівень елементів системи.

Що стосується безпосередньо структурних елементів, дозволяючих означити функціональні зв'язи і форми конкретних господарських відношень для пояснення кінцевого результату, то такими є:

Суб'єкт – управляючий елемент, відповідаючий за розробку і прийняття управлінських рішень, а також здійснюючий координацію і контроль ефективності виконання.

Об'єкт – управляємий елемент, на який здійснюється вплив з боку суб'єкта для реалізації управлінських рішень.

Механізм взаємодії суб'єкта і об'єкта, включаючий цілі, методи і засоби досягнення, форми використання засобів, а також результат досягнення цілі і систему критеріальної оцінки змін об'єкта по порівнянню з поставленими цілями, на основі якої приймається рішення про необхідність корекції або первісних цілей, або вибору способів, засобів і форм перетворення [1].

На рівні елементів системи регіональної економічної політики розглядається з точки зору структурно-функціонального підходу, і в якості складових компонентів виділяються окремі складові напрями або види політики, передбачаючі її внутрішнє узгодження і взаємодію з іншими видами політик держави. Структурно регіональну політику розглядають по вертикалі, виділяючи її в складі загальної політики держави і розділяючи на політики нижчого рівня, а також по горизонталі – як один з взаємопов'язаних елементів відповідної ієрархічної системи. В силу своєї значимості для більшості сфер суспільства регіональна політика держави займає в загальній структурі основних державних політик місце по сусідству з політикою безпеки, геостратегічної, адміністративно-правової, бюджетно-налогової, грошово-кредитної і банківської, а також соціальною.

Вивчаючи структурні елементи регіональної політики необхідно враховувати сучасні параметри регіонального розвитку, пріоритетні галузі і територіальні осередки зростання. Місія регіонів проявляється в двох напрямках:

1. саморозвиток території і створення сприятливої природної, економічної і соціальної середовища жителів;

слабое информационное обеспечение инновационных объектов, низкое качество регулятивной среды.

С целью устранения барьеров и поддержки создаваемых инновационных предприятий в регионах создаются объекты инновационной инфраструктуры, которые обеспечивают взаимосвязь участников инновационной деятельности. [1]

Для того чтобы процесс создания инноваций стал непрерывным, не зависящим от политической конъюнктуры и колебаний рынка, в России требуется масштабная реорганизация сложившейся инновационной системы. Плановое выстраивание институтов и системные законодательные изменения могут привести к долгосрочным результатам. Учитывая основные движущие силы развития инноваций, в России определяющую роль в этом направлении предстоит сыграть государственным институтам в партнерстве с крупным, средним и малым бизнесом и образовательными учреждениями.

Литература:

1. Макарова Е.С. Классификация факторов инновационного потенциала региона // Экономика и менеджмент инновационных технологий. 2012. № 1 [Электронный ресурс]. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2012/01/319>
2. Пчелинцев, О. С. Региональная экономика в системе устойчивого развития. – М.: Наука, 2004. – С. 89.
3. Экспертный сайт Высшей школы экономики // [Электронный ресурс] URL: <http://www.opes.ru/1398790.html>

Мустафаева М.Д.

СТРУКТУРНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ И ИХ ВЗАИМОСВЯЗЬ В РАМКАХ ФОРМИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

В настоящее время становится очевидным процесс усугубления проблем дифференцированного территориального развития страны, в связи с чем приобретает особую значимость разработка мер по обеспечению баланса в развитии регионов, поддержке проблемных территорий, регулированию региональной конкуренции, выравниванию социально-экономической дифференциации. Учитывая тот факт, что указанная проблема характерна для республики уже достаточно длительный период, поэтому от проведения эффективной региональной реформы экономического развития Казахстана, по сути, зависит будущее страны. В этой связи приобретает особую значимость правильное понимание

Ищенко Т.М.

Київський національний університет будівництва та архітектури

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ НА СТАДІЯХ ЖИТТЕВОГО ЦИКЛУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ДПП

На даний час можна стверджувати, що державно-приватне партнерство (ДПП) в сфері будівництва та надання суспільних послуг швидко розвивається і викликає великий інтерес у всьому світі. При цьому ДПП поєднує в собі найкраще з «двох світів»: приватний сектор і його ресурси, управлінські навички та технології, а також державний сектор з його регулюючою діяльністю і захистом громадських інтересів. Та для якісного функціонування ДПП в будівництві, перш за все, необхідно: розвиток інститутів; дотримання прозорих та ефективних процедур реалізації проектів; відповідальність органів влади та приватного сектора перед суспільством; компетентні державний і приватний партнери, тобто «ефективне управління».

При організації цієї бізнес-моделі необхідно правильно розподілити сфери дії держави і бізнесу. Як правило, в проектах ДПП держсектор приймає на себе встановлення параметрів і стандартів для об'єктів інфраструктури та сфери послуг. Приватний сектор бере на себе, наприклад, зобов'язання з розробки, будівництва, фінансування об'єкта та управління ним відповідно до стандартів і параметрів, приймає на себе зобов'язання з дотримання відповідних вимог при наданні послуг. Натомість приватний сектор отримує від держави або від споживачів оплату, розмір якої залежить від досягнутих результатів. При організації цієї моделі вельми важливим представляється встановлення стандартів і параметрів. Державно-приватне партнерство без нормативів і стандартів буде вести до корупції і зловживань.

В Україні, на думку автора, з недостатньо досконалим інституціональним середовищем ринкової економіки та громадянського суспільства особливу роль відіграють зовнішні фактори, в тому числі психологічний тиск, пов'язаний з успіхами передових країн, що спонукає іноді до копіювання зарубіжних моделей ДПП без підготовки відповідної інституційної, правової і фінансової основи. Тому така політика може призвести до результатів, прямо протилежним тому, що очікувалося, і на довгі роки створити негативний імідж ДПП.

Тому пріоритетними напрямками формування і розвитку ДПП в будівництві, на нашу думку, повинні стати:

- формування сприятливих умов розвитку ДПП;
- удосконалення нормативно-правового забезпечення ДПП;

- посилення ефективної державної підтримки і гарантій будівельним організаціям;
- належне забезпечення державної підтримки у реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів, що реалізуються структурами ДПП;
- створення єдиного державного органу з питань розвитку ДПП;
- розвиток ефективної інфраструктури ДПП;
- ретельне опрацювання та аналіз проєктів державно-приватного партнерства з обох сторін за участю громадськості та інститутів ринку.

Для реалізації напрямів та об'єктів формування та розвитку ДПП важливо оптимізувати форми і моделі державно-приватного партнерства. З усього різноманіття форм ДПП слід відібрати такі, які будуть спиратися на фінансові можливості будівельних організацій і адміністративно-фінансовий ресурс державних органів. На нашу думку ефективною організаційно-економічною моделлю ДПП в секторі управління та економіки будівництва можуть стати контракти життєвого циклу (КЖЦ). Відповідно до умов КЖЦ одна сторона – девелопер інфраструктурного проєкту за свій рахунок і з використанням власних матеріалів зводить інфраструктурний об'єкт і експлуатує його протягом усього розрахункового терміну експлуатації (життєвого циклу), здійснюючи ремонт, догляд та обслуговування, а інша сторона – держава оплачує за рахунок бюджету відповідного рівня послуги з надання об'єкта в користування, або безпосередньо сама надає за допомогою такого об'єкта публічні послуги.

Основними ознаками контрактів життєвого циклу є:

- контракти охоплюють всі три етапи життя об'єкта: проєктування, будівництво, експлуатацію (управління);
- приватний партнер самостійно приймає всі проєктні та технічні рішення, необхідні для виконання проєкту та несе усі відповідні ризики;
- з самого початку залучення фінансування в проєкт здійснюється приватним партнером в особі спеціально створеної проєктної компанії;
- державний партнер здійснює перший платіж до початку будівництва (70 %), інші платежі з моменту початку експлуатації об'єкта; дані платежі являють собою «плату» за сервіс і залежать від виконання функціональних вимог по контракту і від якості збудованого об'єкта;
- платежі від державного партнера повинні бути гарантовані на весь період дії контракту.

Відмінною рисою проєктів з використанням контрактів життєвого циклу є можливість будувати об'єкти, розвивати інфраструктуру за допомогою позабюджетних джерел фінансування з відкладеним навантаженням на бюджет. Відповідно до КЖЦ інвестор (будівельна організація, девелопер тощо) зобов'язується спроектувати, побудувати і здійснювати поточне управління об'єктом, а державний замовник повинен компенсувати вартість будівництва та вносити періодичні платежі (у разі домовленості) за сервіс функціонування об'єкта з моменту його введення в експлуатацію.

уровень інноваційної активності регіона формується в результаті взаємодії багатьох факторів. Прийнято вважати, що всі багатомірні фактори, що впливають на формування інноваційної середовища, можна звести до чотирьох груп:

- соціально-економічні умови розвитку регіона;
- інноваційний потенціал;
- людський капітал;
- управлінський потенціал. [2]

Більше уваги на нинішній момент приділяється комплексному дослідженню факторів, що впливають на ефективність інноваційних систем з метою координування та інтеграції соціально-економічних процесів.

Дослідження факторів і умов розвитку соціально-економічних систем з позиції інноваційного підходу дозволяють вирішувати наступні задачі:

- пошук найбільш суттєвих факторів ефективного функціонування регіональних систем;
- визначення інституціональних умов регіонального інноваційного розвитку;
- виявлення кореляційної залежності і ієрархічної структури факторів, що впливають на інноваційне розвиток;
- визначення оптимальних критеріїв співвідношення наукового результату і вкладених коштів, тобто вибір умов, при яких можна отримати максимальний ефект при мінімальних витратах (вибір найбільш економічно вигідного поєднання критеріїв);
- оцінка реакції регіональних систем на інтеграційне впливання виявлених факторів інноваційного розвитку.

При ігноруванні первинності вирішення поставлених завдань виникає цілий ряд суб'єктивних і об'єктивних перешкод для ефективного розвитку регіона.

Результати дослідження GE Global Innovation Barometer, проведеного консалтинговою компанією General Electric, дозволяють виявити фактори, що могли б допомогти в розвитку інноваційної активності. К найбільш важливим з цих факторів слід вважати якість підготовки персоналу, наявність державної підтримки, а також партнерство з освітніми закладами та дослідницькими лабораторіями для удосконалення продукту і доступ до приватних інвестицій на довгостроковій основі. Серед найменш важливих факторів: наявність партнерів, готовність іти на ризик а також надати підтримку в комерціалізації продукту і впевненість в захисті авторських прав від можливих порушень. [3]

Крім вищеперелічених факторів, слід відзначити існуючі на регіональному рівні бар'єри, що перешкоджають впровадженню інновацій, такі як низький рівень підтримки інноваційних компаній з боку держави і приватних інвесторів, слабка правова захист малих підприємств,

Для снижения остроты этой проблемы необходимо оптимизировать все функции управления рекультивацией: четко сформулировать цели, обозначить сроки и показатели реализации проекта, скоординировать действия ответственных органов, выбрать действенные механизмы мотивации оптимального экологического поведения экономических субъектов и т.д.

Конечно, существуют различные варианты снижения уровня негативных последствий, например, разработка новых методов и методик обработки сырья с целью преобразования «количества в качество», но именно процесс рекультивации, как заключительный этап проведения работ по добыче угля, является мерой социальной ответственности бизнеса перед обществом. Отсутствие или слабые управленческие механизмы воздействия на угольный бизнес в вопросах рекультивации создают эффект «снежного кома» и способствуют росту экологического долга перед будущими поколениями. Отсутствие стимулов и нежелание экономических субъектов изымать из своего оборота достаточно крупные суммы денежных средств – основной сдерживающий фактор проведения работ по рекультивации.

Необходимо сформировать более строгий экономически обоснованный механизм управления экологическим и экономическим поведением субъектов горной промышленности. Фактически рекультивация, как одна из составляющих ноосферы, должна стать нормой для самих компаний, для их устойчивого развития.

Литература:

1. Вернадский В.И. Биосфера и Ноосфера // В.И. Вернадский. – М.: Айрис-Пресс, 2003. – 576 с.
2. Астахов А.С. Экология: горное дело и природная среда // А.С. Астахов. – М.: Издательство Академии горных наук, 1999. – 367 с.

Свешникова Любовь Витальевна

Санкт-Петербургский государственный экономический университет, Россия
д.э.н., профессор Селищева Тамара Алексеевна

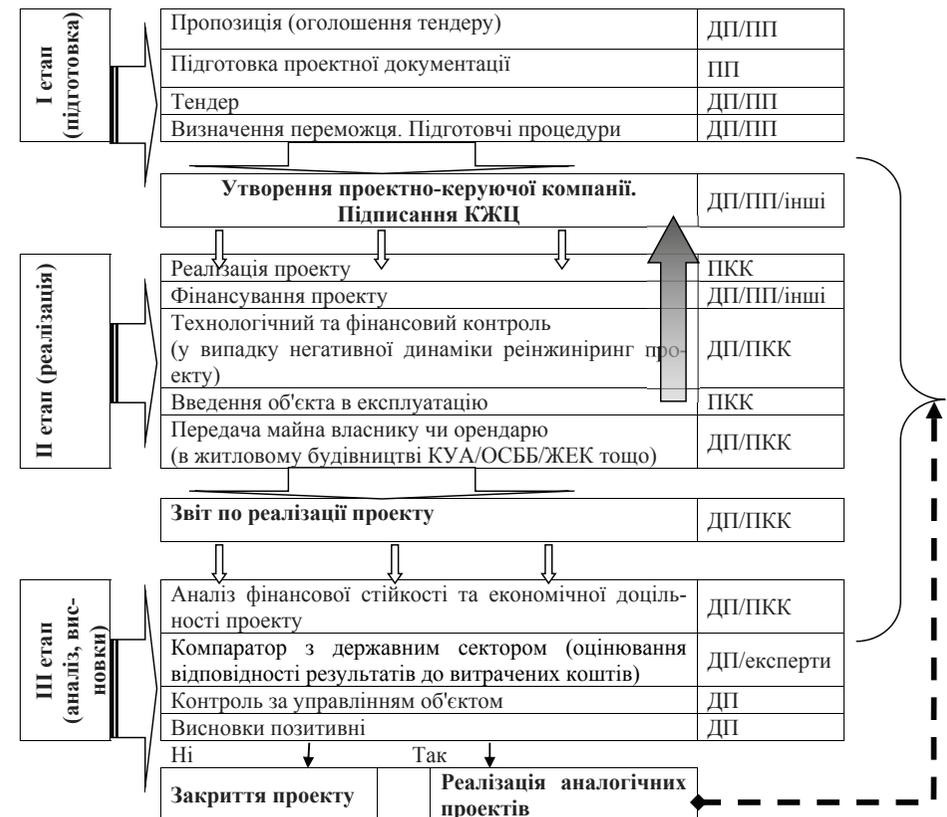
ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ РЕГИОНА

Инновации выступают ведущим направлением социально-экономического развития и оказывают значительное влияние на качество жизни человека. На сегодняшний день можно выделить высокий потенциал региональных и муниципальных инструментов социально-экономической политики, способный влиять на инновационное управление.

Под фактором обычно понимается условие, причина или параметр, влияющие на характер и интенсивность инновационного развития региона. При этом

Так контракты жизненного цикла предбачають укладення довгострокового договору, що об'єднує всі етапи проекту: від проектування до введення в експлуатацію та експлуатації об'єкта. Але такі комплексні проекти не регулюються нормами закону в Україні. Як показує міжнародна практика, розвиток ДПП передбачає розмаїття форм державних контрактів і формування чітко регламентованого, але в той же час досить гнучкого механізму контрактних угод, що дозволяє державі досить ефективно здійснювати державні закупівлі, а приватному партнеру ефективно реалізовувати взяті на себе зобов'язання.

Організаційно-економічну модель контракту життєвого циклу в форматі державно-приватного партнерства подано на рис. 1.

Примітка: ДП – державний партнер, ПП – приватний партнер, ПКК – проектно-керуюча компанія

Рис. 1. Організаційно-економічна модель контракту життєвого циклу в державно-приватному партнерстві

Відповідно на практиці застосування КЖЦ, реалізація проектів з використанням цього ДПП-інструменту, повинна здійснюватися через механізми проектного фінансування. Для виконання кожного окремого контракту створюється проектна (керуюча) компанія, яка стає виконавцем за держконтрактом, генпідрядником для компаній, що виконують будівельні роботи або надають послуги з експлуатації об'єкта, а головне – центром керування і координації дій усіх партнерів по проекту.

Література:

1. Авксентьев М.Ю. Державно-приватне партнерство як сучасний механізм залучення інвестицій в інфраструктурні галузі України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка і управління національним господарством» / М.Ю. Авксентьев – К. – 2010. – 20 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> – Назва з екрана.
3. Государственно-частное партнерство в условиях инновационного развития экономики [Монография] / Под ред. А.Г. Зельднера, И.И. Смотрицкой. М.: ИЭ РАН, 2012. – 212 с.
4. Государственно-частное партнерство: теория и практика / [В.Г. Варнавский, А.В. Клименко, В.А. Королев и др.] – М., 2010. – 182 с.
5. Методические рекомендации по внедрению государственно-частного партнерства в экономику агропромышленного комплекса Краснодарского края: для студентов экономических специальностей. – Кубанский государственный аграрный университет. – Краснодар. – 2012. – 159 с.
6. Новикова И. Государственно-частное партнерство: мода или тренд // Экономика Беларуси. – 2013. – № 1. – С. 48-53. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://gate.belta.by/econom.nsf/all/E30DCD49071BB4E243257B3A00425DD1/\\$File/ru_01-13-04.pdf](http://gate.belta.by/econom.nsf/all/E30DCD49071BB4E243257B3A00425DD1/$File/ru_01-13-04.pdf)
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> – Назва з екрана.

РЕГИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

Корабель Л.Я.

ФГБОУ ВПО «Сибирский Государственный Индустриальный Университет»,
г. Новокузнецк, Россия

РОСТ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ДОЛГА ПО РЕКУЛЬТИВАЦИИ КАК ОДНА ИЗ ГЛОБАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ НООСФЕРЫ

В рамках горных работ особенно важной становится проблема, связанная с экологическим загрязнением и снижением биоразнообразия, энергетическим и минерально-сырьевым кризисами. Так как данная проблема постепенно приближается к глобальным проблемам по своему уровню, то промышленность должна нести социальную ответственность по поддержанию территории в соответствующем состоянии после закрытия предприятия, а правительство осуществлять строгий надзор за этим.

Возникновение глобальных проблем, как явления, можно отнести к тому периоду развития человечества, когда люди ощутили нехватку ресурсов. Этот период получил название ноосфера. Исходя из теории Вернадского В.И. «ноосфера – это уникальное единство человечества, производства и природы, которое должно преобразовываться и управляться высшим человеческим разумом. Именно последний гарантирует всестороннее прогрессивное развитие человечества на основе новых социальных законов и глубокого знания естественноисторических закономерностей» [1].

Термин «глобальные проблемы» затрагивает многие сферы, такие как: экономика, политика, география, социология, этика, философия. Эти проблемы возникают как объективный фактор развития общества, характеризуются мультипликативным эффектом и для своего решения требуют объединенных усилий государств.

Минеральное сырье имеет важное значение для жизни человечества, но нельзя забывать о глобальной проблеме, которая возникает в связи с использованием ресурсов. Исходя из классификации природных ресурсов, уголь и иные виды минерального сырья являются невозобновимыми, то есть их жизненный цикл строго ограничен, но можно увеличить продолжительность полезного использования самого участка, посредством рекультивации (для сельскохозяйственных нужд или в качестве рекреационной зоны и т. д.). «Рекультивация земель – это искусственное восстановление плодородия почвы и растительного покрова после техногенного их нарушения» [2]. Требования государства, финансовых институтов, социума и международной общественности к рекультивации территорий добывающих предприятий независимо от их текущих финансовых возможностей, постоянно растут во всем мире,.

Таким образом, проводимая АО «КазАгроИнновация» научная и инновационная политика в АПК ориентирована на последовательный переход отечественной аграрной науки на новый международно-признанный уровень, повышение конкурентоспособности оказываемых научно-технических услуг в условиях рыночной экономики. Аграрная наука страны была и остается основой для устойчивого развития агропромышленного комплекса, экономики страны и благосостояния населения в целом, поэтому ее развитие для государства всегда будет приоритетным.

Литература:

1. Берденова К.А. Общая экономическая история Казахстан. Алматы: Экономика.-2000год
2. www.kazpravda.kz
3. www.avestnik.kz
4. Абдрахманова Г. Х., Алямова З. А. Государственная поддержка АПК в Казахстане // G-Global, 2013 г.

Талалай Вадим Вікторович

Науковий керівник кандидат історичних наук, доцент

Чорна Наталія Миколаївна

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

РОЛЬ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

У даній статті висвітлено роль малого підприємництва в економіці України, без якого неможливе здійснення прогресивних структурних зрушень у країні та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. На даному етапі державної розбудови значення малого підприємництва в економіці країни є особливо відчутним.

Актуальність теми. Актуальність даного дослідження пояснюється тим, що значущість малого підприємництва у економіці України в останні роки значно зросла, але на даний момент є недооціненою. Крім цього, мале підприємництво є одним із низки структурних елементів ринкової економіки, який потрібно покращувати в Україні.

Аналіз останніх наукових досліджень. Зі збільшенням ролі та місця підприємницької діяльності збільшилась увага дослідників до різних її аспектів. Серед вітчизняних дослідників, які у своїх працях висвітлювали та вивчали питання малого підприємництва, потрібно відзначити: Н.Дядькову, І. Комарницького, К. Ляпіну. Окремі питання представлені у наукових працях Л. Безчасного, Ю. Ніколенка, В. Степаненка, О. Мірошніченко та інших.

Мета статті. Виходячи із зазначеного, в даній роботі ставиться за мету дослідити значення малого підприємництва в економіці країни.

Виклад основного матеріалу. Процвітання будь-якої країни потребує максимальної зайнятості працездатного населення та стабільного економічного розвитку, сприяючи розвитку соціальної сфери та економіки безпосередньо. Таку своєрідну платформу для розвитку інфраструктури країни може забезпечити мале підприємництво.

В Україні підприємництво почало зароджуватися з початком дев'яностих років ХХ століття, але прискореного розвитку набуло з прийняттям Указу Президента України «Про внесення змін до Указу Президента України від 3 липня 1998 року №727 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 28.06.99 року №746/99, яким була прийнята нова редакція Указу «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» [1].

Економічна система України на даний час все ще перебуває у складному процесі переходу від командно-адміністративних засад до ринкових відносин та

характеризується значними специфічними рисами. Задля подолання проблем, які виникають на шляху перебудови, необхідна стійка позиція держави у цих питаннях, а саме створення дієвих механізмів ринкового саморегулювання та відповідних їм технологій нової державної економічної політики.

Метою такої державної політики в перехідній економіці на першому етапі має бути побудова розвиненої стійкої ринкової економіки, «стовпом» якої має стати саме мале підприємництво, як це є у економічно-розвинутих країнах. Адаже не даремно кваліфіковані фахівці запевняють, що розвиток малого та середнього підприємництва є одним із найпріоритетніших напрямів розвитку економіки провідних країн світу, – не є виключенням і Україна, – та стверджують, що без них існування великих підприємств опинилося би під великим питанням [4, С. 120].

Після реформування економічних систем в країнах було отримано позитивні результати розвитку малого підприємництва, які свідчать про те, що малий бізнес є одним із засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, також у свою чергу, як було вже сказано, воно створює додаткові робочі місця і тим самим зменшується частка безробіття серед населення, розвиває здорову та чесну конкуренцію на ринку.

Суб'єкти малого підприємництва не потребують великих стартових інвестицій, характеризуються швидкою окупністю витрат, більш активні в інноваційній діяльності, забезпечують широку свободу вибору, насичують ринок товарами і послугами, тому є особливо цінними та рентабельними в умовах дестабілізації економіки й обмежених фінансових ресурсів.

Підприємництво є органічним структурним елементом економіки. В структурі сучасної ринкової економіки малий бізнес є найбільш чисельним, а тому і найбільш поширеним сектором економіки. Значення малого бізнесу в ринковій економіці надзвичайно велике. Без малого бізнесу ринкова економіка ні функціонувати, ні розвиватись не в змозі.

Малий підприємництво – сектор економіки, який визначає темпи економічного росту, структуру і якість валового національного продукту. Сьогодні сфера малого підприємництва України є невід'ємною складовою економіки держави і являє по суті не конкретну галузь, а зріз всіх галузей економіки у визначених законодавством межах за чисельністю та обсягом виробництва [3, С. 86].

Наразі у населення складається помилкова думка, що мале підприємство – це не просто невелике по чисельності чи об'єму продукції виробництво, але і зовсім несуттєва структура. Але насправді назва «мале підприємство» визначає лише кількісні параметри, але не визначає його значущість та рівень впливу.

Для визначення ролі і місця малого підприємництва в національній економіці потрібно проаналізувати притаманні йому функції. Розглядаючи його функції, слід наголосити на наступному:

1. величезний внесок малого підприємництва у справу формування конкурентного середовища;

АО «КазАгроИнновация» при государственной поддержке за сравнительно короткий период своей деятельности приступило к реализации системных мер по научному и технологическому развитию АПК. Этому содействует новая модель управления аграрной наукой, которая сформирована с учетом лучшей мировой практики в соответствии с принципами корпоративного управления, открытости и прозрачности. АО «КазАгроИнновация» работает на принципах доступности информации о научных достижениях и открыто для всех участников инновационной деятельности в АПК.

В число приоритетных задач, стоящих перед «КазАгроИнновацией» входят: создание и внедрение в коммерческое использование новых научных разработок в соответствии с реальными потребностями АПК; трансферт передовых зарубежных агротехнологий и адаптация их к условиям Казахстана; распространение и передача знаний в АПК; повышение эффективности и уровня развития научных организаций путем внедрения и распространения лучшей мировой научной практики корпоративного управления и международных стандартов в деятельность научных организаций; развитие научного потенциала через развитие человеческих ресурсов в научно-технической сфере АПК и модернизацию научно-технической инфраструктуры. Для решения этих задач компании придан статус специализированной организации по научной поддержке развития АПК и института инновационного развития. Данный статус распространяется на все научно-исследовательские и опытно-экспериментальные организации и центры, входящие в состав компании.

В механизации и электрификации сельского хозяйства разработано 27 опытных образцов машин и оборудования, 9 технических средств, адаптированных к нашим условиям, 14 пакетов нормативно-технической документации.

Казахстанскими учеными выведено 5 типов и 20 линий высокопродуктивных сельскохозяйственных животных, 1 отечественная порода уток и 2 породы овец; разработано 18 технологий содержания и кормления сельскохозяйственных животных, птиц и рыб, обеспечивающих значительное повышение продуктивности в сравнении с традиционными технологиями.

Стратегическая цель аграрной науки республики – создание системы генерации и распространения эффективных и доступных технических и технологических решений для приоритетных отраслей АПК с интеграцией в мировую научную систему, адаптацией лучших мировых технологий с перспективными отечественными научными разработками. В перспективе ядром отраслевой системы генерации знаний в АПК будет Международный сельскохозяйственный исследовательский центр, создаваемый по поручению Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева в поселке Шортанды Акмолинской области. На его базе будет сформирован современный инструментальный для фундаментальных и прикладных научных исследований аграрного профиля, с организацией подготовки научных кадров и функционала по коммерциализации результатов НИОКР.

Література:

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища України у 2011 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <<http://www.menr.gov.ua/docs/activity-dopovidi/NacDopovid2011.pdf>>
2. Indices of farm output, input, and total factor productivity for the United States, 1948-2011 [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ers.usda.gov/data-products/agricultural-productivity-in-the-s.aspx#_RC_qeMnK>
3. Антропова Э.К., Харисов Р.Г., Акмаров П.Б. Проблемы снижения энергоёмкости аграрной продукции [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://catalog-statei.ru/view_article.php?id=708>
4. Украина имеет потенциал биомассы, который оценивается в 27 млн т условного топлива в год, – Калетник [Електронний ресурс]. – Доступний з: <<http://www.rbc.ua/rus/news/economic/ukraina-imeet-potentsial-biomassy-kotoryu-otsenivaetsya-23052013145700>>

Магістр аграрного менеджмента Ержанова А.А.

Казахский агротехнический университет им. С.Сейфуллина, Казахстан

**ПРИОРИТЕТЫ НАУЧНО-ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ
В АПК**

Агропромышленный комплекс является одним из ключевых отраслей экономики и от степени его развития полностью зависит не только уровень продовольственной безопасности страны, но и решение мирового продовольственного вопроса. Население земли в 2012 году составило 7 миллиардов человек и наряду с достижением нового рубежа перед всем миром возникла продовольственная проблема – поиск новых путей развития АПК. Стабилизация и дальнейшее развитие АПК РК невозможны без усиления роли государства и поддержки этой отрасли.

В последние годы Казахстан проводит последовательную политику по приоритетной поддержке агропромышленного комплекса. В повышении конкурентоспособности аграрного сектора значимы роль аграрной науки и формирование основ инновационной системы в АПК. Использование новых идей, технологий и подходов в развитии АПК становится ключевым компонентом эффективности сельскохозяйственного производства.

В середине 2007 г. на базе 25 научно-исследовательских организаций Министрства сельского хозяйства была создана управляющая компания – акционерное общество «КазАгроИнновация», 100 процентов акций которого принадлежат Правительству Казахстана.

2. малий бізнес, оперативно реагуючи на зміни кон'юнктури ринку, надає ринковій економіці необхідної гнучкості;
3. вагомий внесок малого бізнесу у вирішення проблеми зайнятості населення;
4. здійснення прориву по ряду важливих напрямів НТП, перш за все в галузі електроніки, інформатики та інших.

Переконавшись у важливості малого підприємництва в економіці будь-якої країни, потрібно зауважити, що стимулювання даного типу бізнесу повинно відбуватися на всіх його стадіях розвитку та функціонування. Для покращення нормативного і економічного клімату виникнення підприємств малого бізнесу, потрібно зробити наступне:

- зменшити соціальне навантаження на малі підприємства;
- законодавчо врегулювати відносини між підприємствами, які сплачують єдиний податок та оподатковуються на загальних підставах;
- розробити та впровадити заходи із спрощення реєстрації створюваних підприємств, надати певні гарантії з боку держави [2, С. 64].

Отже, роль та функції малого підприємництва з точки зору загальноекономічних позицій полягають не тільки у тому, що воно є одним з найважливіших дійових факторів економічного розвитку суспільства, яке опирається на ринкові методи господарювання. Його важливою функцією є сприяння соціально-політичній стабільності суспільства, воно відкриває простір вільному вибору шляхів і методів роботи на користь суспільства та забезпечення власного добробуту.

Висновок. Мале підприємництво в Україні знаходиться на стадії розвитку. Але при конкретній фінансовій державній підтримці і політиці стосовно суб'єктів малого бізнесу, прагненні самих суб'єктів малого підприємництва створити щось нове, працювати, йдучи на власний ризик, малий бізнес має всі шанси зайняти вагоме місце в економічному житті країни.

Література

1. Указ Президента України «Про внесення змін до Указу Президента України від 3 липня 1998 року №727 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 28.06.99 р. №746/99.
2. Жалілій А.Я. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні/ А.Я. Жалілій – К. : Альтерпрес, 2008. – 118 с.
3. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики/ З.С.Варналій – К. : Тов. «Знання», 2008. – 277 с.
4. Реверчук С.К. Малий бізнес: методологія, теорія і практика/ С.К.Реверчук. – К. : ІЗМН, 2004. – 192 с.

К.е.н., доцент, Ізмайлова Н.В., Булда Н.О.
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
Криворізький економічний інститут, Україна

ФІНАНСОВЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В РАМКАХ ІНТЕГРАЦІЇ В СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Сучасний етап розвитку економіки характеризується наявністю кризових явищ. Непристосованість фінансових систем більшості країн до нових умов обумовила виникнення економічних труднощів, що в свою чергу стало причиною збільшення кількості неплатоспроможних суб'єктів господарювання. Так, досить багато українських підприємств в результаті фінансово-економічної кризи та напруженого соціально-політичного стану стикнулись з проблемою загрози банкрутства.

Актуальність дослідження обумовлюється необхідністю встановлення фінансової стабілізації на рівні економічної системи, та здійснення фінансового оздоровлення на рівні підприємницьких структур. В цьому аспекті важливим є звернення до досвіду передових країн світу, та дослідження можливості його використання в рамках фінансової санації неплатоспроможних підприємств України.

Проблеми проведення фінансового оздоровлення підприємств досліджували ряд науковців, а зокрема: Т.Білоконь, В.Грачов, Н.Дашенко, І.Косарева, Л.Ліготенко, О.Цар та інші. Проте, в своїх дослідженнях автори акцентують увагу на особливостях санації на антикризового управління в межах України, залишаючи поза увагою аналіз досвіду розвинених країн щодо управління фінансовим оздоровленням. Тому, метою роботи є дослідження особливостей процедури фінансової санації підприємств економічно розвинених країн, та можливостей їх застосування на вітчизняних підприємствах.

Ефективна система фінансового оздоровлення є ключовим фактором ефективної діяльності суб'єкта господарювання. За оцінками Всесвітнього банку, Україна посідає 137 місце за легкістю ведення бізнесу, а за ефективністю процедури ліквідації підприємств – 157 місце з 185 країн світу. Група Всесвітнього банку Doing Business 2013 визначає місце країни в рейтингу виходячи з трьох параметрів: тривалість процедури банкрутства, вартість процедури ліквідації та коефіцієнт відшкодування вимог кредиторів. Відповідно до чого, було визначено, що система банкрутства в Україні є недостатньо ефективною, оскільки показник відшкодування вимог кредиторів є порівняно низьким. Так, в Європейських країнах він становить 36,9%, тоді коли в Україні лише 8,7%. Безпосередньо процес відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом є надто тривалим – 2,9 роки (для порівняння в Європейських країнах показник становить 2,4 роки [2]). Виходячи з цього, можна говорити про неефективність застосування вітчизняних санаційних процедур та необхідність розгляду досвіду розвинених країн світу.

У світовій практиці виділяють два основні підходи до державного регулювання банкрутства: прокредиторський (британська модель) та продебіторський

природного середовища. Найбільшого розповсюдження в Україні набуло органічне виробництво, а також технології нульового обробітку ґрунту (No-till) та точного землеробства.

Доцільно ввести у перелік офіційної інформації Держстату дані щодо наявності й основних параметрів діяльності, зокрема, органічних господарств. Поки, згідно з даними Федерації органічного руху України, частка таких земель в країні не перевищує 1% (0,7% у 2012 р.).

Сприяють екологізації та підвищують економічну ефективність сільськогосподарського виробництва й технології точного землеробства (усі процеси контролюються за допомогою системи GPS, що відчутно зменшує виробничі витрати), мінімального або нульового обробітку ґрунту No-Till та Mini-Till (зберігає вологу в ґрунті, зменшує викиди вуглецю, а також скорочує сукупні витрати та збільшує прибуток на відповідно понад 12% та 10-36% порівняно з традиційними технологіями). Водночас суттєвим обмеженням для широкого застосування таких технологій є досить висока ціна посівної техніки, її порівняно тривала окупність.

Необхідність моніторингу *посівів ГМ культур* та виробництва сільгосппродукції, у складі якої є ГМ компоненти, в Україні назріла давно. Проте й досі відповідна продукція на внутрішньому ринку не легалізована, що не лише становить небезпеку для вітчизняних споживачів, але й починає негативно позначатися на українському агропродовольчому експорті. Очевидно, що в даному контексті потрібні насамперед дії у сфері законодавства, зокрема, його удосконалення в частині створення дієвої системи реєстрації ГМ сортів рослин, встановлення чітких і прозорих адміністративних процедур для використання на полях нових ГМ сортів. Мають бути розроблені і впроваджені у сільгоспвиробництво правила генної інженерії, зокрема, створена правова база щодо обов'язкового дотримання аграріями необхідних з погляду біологів вимог розмежування посівів трансгенних і звичайних сільгоспкультур.

Отже, з метою забезпечення підвищення рівня екологічності сільськогосподарського виробництва, контрольованості процесу використання галузю ресурсів природного середовища та відповідальності за недотримання встановлених показників пропонується (принаймні для підприємств, що претендують на отримання державної підтримки) розраховувати показники структури посівів та рівня використання відходів основного виробництва. Має також здійснюватися моніторинг діяльності органічних господарств за розширеним переліком показників. Після прийняття відповідних законодавчих змін потребують офіційного відстеження й посіви ГМ культур та виробництво сільгосппродукції, у складі якої є ГМ компоненти.

Інформація щодо подібного використання відходів в Україні офіційною статистикою не фіксується. Однак можна стверджувати, що загальні обсяги переробки відходів аграрними підприємствами мізерні. У рослинництві цим займаються переважно органічні господарства, технологічний процес у яких передбачає використання поживних решток як органічних добрив. Що стосується пелет, то їх виробництво в більшості випадків – це окремий бізнес. Котли для спалювання пресованих рослинних решток мають не більше кількох десятків вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

У тваринництві ж лише окремі великі сучасні комплекси передбачають у своєму складі наявність виробництв з перероблення гною з метою використання на основному виробництві отриманого у результаті цього біогазу й органічних добрив.

Одним з перспективних інноваційних напрямів альтернативного використання сільгосппродукції і відходів є виробництво біопластику, застосування якого, на думку Нідерландських учених, у найближчі десятиліття стане масовим і в 90% випадків замінить традиційний пластик. Уже відомо, що Ford зробив сидіння для автомобілів, у яких використаний поролон із сої, а найближчим часом при розробці і створенні автомобілів концерн використовуватиме біопластик з наповнювачем з гранул пшеничної соломи. В Італії існують комерційні проекти з виробництва біостанолу з соломи.

В Україні, згідно з інформацією представників МФК, нею спільно з агрохолдингом «Мрія» розробляється проект з виробництва паперу з соломи.

У цьому контексті важливим є також питання зниження енергоємності сільськогосподарського виробництва, відходи якого з успіхом можуть використовуватися у сфері енергетики. Нині показник відношення вартості спожитих галузю енергетичних ресурсів до вартості її випуску є високим (0,116): у 2012 р. він більш, ніж удвічі перевищував відповідний показник США 2011 р. (0,048) [2], але був нижчим, ніж у Росії (понад 0,2) [3].

Водночас українське сільськогосподарське виробництво є потужним потенційним продуцентом енергетичних ресурсів з відходів основного виробництва. Наприклад, у 2012 р. сільське господарство могло б не лише з лихвою задовольнити власні потреби в цьому ресурсі, але й майже на третину забезпечити відповідні потреби всієї держави [4]. Для реалізації цього потенціалу потрібно насамперед відкоригувати відповідне законодавство та забезпечити підтримку ініціатив аграріїв у сфері збільшення енергоефективності. Так, на наш погляд, для аграрного сектора важливо було б забезпечити стимулювання виробництва біопалива з сировини, виробленої власними силами, передбачивши фінансові пільги саме для таких виробників.

Альтернативні системи землеробства в Україні не набули достатнього поширення, але поступово все більше господарств усвідомлюють переваги виробництва, орієнтованого не лише на зростання обсягів, але й на покращення стану

(американська модель). Перша захищає права кредиторів щодо стягнення своїх боргів, друга – захищає боржника, та дає йому можливість фінансового оздоровлення та продовження нормального функціонування з поверненням боргу [3].

У США система банкрутства направлена на максимізацію вартості активів дебітора для задоволення вимог кредиторів. При цьому, законодавство країни значно обмежує права кредиторів та надає широкі можливості для реалізації інтересів боржника. Прокредиторський характер регулювання банкрутства характерний для санаційних процедур Італії. На законодавчому рівні захищаються інтереси усіх кредиторів підприємства. При чому, участь боржника в процесі керівництва санацією зводиться до мінімуму. Процедура контрольованого управління застосовується з метою запобігання випадковій кризі. Подібно до цього, за французьким законодавством в судовому порядку призначається адміністратор, який дає рекомендації стосовно вибору між реструктуризацією та ліквідацією боржника. Німецька система регулювання банкрутства, також, максимально захищає права кредиторів. Згідно з законодавством країни, боржник повинен протягом 21 дня відновити свою платоспроможність. Якщо цього не відбудеться підприємство має подати заяву до суду про банкрутство, в іншому випадку буде відкрито кримінальне переслідування.

Враховуючи досвід економічно розвинених країн в Україні можна впровадити наступні процедури:

- розширити можливості реструктуризації та фінансового оздоровлення підприємств, які мають тимчасові фінансові труднощі, проте є перспективними;
- активно захищати інтереси кредиторів на законодавчому рівні;
- проводити жорсткий відбір спеціалістів, які забезпечують виконання різних процедур банкрутства;
- регулярно розробляти пропозиції стосовно вдосконалення політики банкрутства та забезпечення контролю за змінами законодавства.

Таким чином, наведені та інші заходи дадуть можливість удосконалити процес реалізації процедур оздоровлення підприємств та дадуть можливість підвищити рівень застосування ліквідаційних та санаційних процедур вітчизняних підприємств.

Література:

1. Білоконь, Т.М. Санація підприємств: організаційно-економічний механізм: монографія [Текст] / Т.М. Білоконь, Л.М. Несен. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 152 с. – Режим доступу: <http://universum.vinnica.ua/sb/?a=355>
2. Рейтинг економік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>.
3. Цар О. Світовий досвід оздоровлення неплатоспроможних підприємств та можливості його застосування в Україні / О. Цар// Галицький економічний вісник. – 2013. – №2(41). – с.34-42

Пащенко І.В.

Науковий керівник: к.е.н. Гура О.Л.

Одеський інститут фінансів Українського державного університету
фінансів та міжнародної торгівлі

ОПТИМІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах економіки помітно посилилася увага до складання бізнес-планів.

Проблемами розвитку та визначення шляхів поліпшення бізнес-планування займалися Берегівський П.С., Губені Ю.Е., Сизоненко В.О., Михалюк Н.І., Дробот В.І., Лисененко А.В., Варналій З.С., Кісільов А.П., Петров К.Н. Мета їхньої праці – це узагальнення досвіду використання сучасних методів щодо вибору правильного методу планування при складанні бізнес-плану.

За Покропивним С.Ф. «бізнес-план – це письмовий документ, в якому викладено сутність підприємницької ідеї, шляхи й засоби її реалізації, охарактеризовано ринкові, виробничі, організаційні та фінансові аспекти майбутнього бізнесу, а також особливості управління ним».

Бізнес-план можна з повною упевненістю розглядати як форму планування, що визначає цілі і завдання, термін і шляхи їх досягнення [3].

Складати бізнес-план треба так, щоб інвестори з легкістю могли відшукати в ньому параграфи, які їх цікавлять, оскільки не кожен з них захоче читати весь бізнес-план. Зміст розміщується на першій сторінці бізнес-плану. Функціональний поділ розділів необхідно також передбачити.

Дуже часто бізнес-план містить конфіденційну інформацію про бізнес, тому треба добре контролювати його розповсюдження. Деякі підприємці кожен екземпляр нумерують. Інші – при першому знайомстві з потенційним інвестором надають йому короткий огляд, і тільки в тому випадку, якщо інвестор висловив зацікавленість, його ознайомлюють з більш детальним планом [2].

Необхідний процес, який визначає цілі діяльності підприємства на певний період і засоби досягнення поставленої мети називається бізнес-планування.

Саме планування об'єднує структурні підрозділи підприємства загальною метою діяльності, надає всім процесам скоординованості та односпрямованості. Це дає можливість ефективніше та повніше використовувати наявні ресурси, професійно розв'язувати різноманітні управлінські завдання [4].

В процесі бізнес-планування вирішуються такі основні тактичні та стратегічні завдання:

1. Фінансово-економічна та організаційно-управлінська оцінка стану підприємства;

Нормативи щодо *структури посівів* визначені у Постанові КМУ від 11 лютого 2010 р. №164 «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівознах в різних природно-сільськогосподарських регіонах». У 2013 р. Мінагропрод ініціював перегляд діючих правил оптимального співвідношення культур у сівознах, що мало би забезпечити зростання продуктивності ґрунту в межах 40-50%. Відома також думка деяких спеціалістів, зокрема, з представників агробізнесу стосовно недоцільності контролю структури посівів, а також з приводу необхідності відміни положень щодо перевірки використання земель сільгосппризначення.

Водночас аналіз показав, що в Україні нормативи зазначеної постанови переважно не дотримуються, навіть виходячи з даних офіційної статистики, не кажучи вже про реальну ситуацію. Порівняння рекомендованої структури посівних площ у природно-сільськогосподарських регіонах України та масштабів фактичної площі посівів у 2013 р. засвідчило, що в усіх регіонах мають місце порушення. Найбільшою мірою вони стосуються частки багаторічних трав, яка, наприклад, у Північно-степовому регіоні у понад сімнадцятеро, у Лісостеповому, Передкарпатському – вдев'ятеро, у Поліському – в понад уп'ятеро нижча за нижню межу нормативу. Невідповідності є й щодо посівів технічних культур: їх частка (особливо соняшнику) у ряді областей є суттєво вищою рекомендованих значень, причому навіть у регіонах, для яких ця культура не є пріоритетною з огляду на природно-кліматичні умови. Зокрема, у Житомирській області питома вага посівів соняшнику перевищила норматив в 11 разів. Крім того, на думку багатьох експертів, в Україні фактичні площі посіву соняшнику є суттєво недооціненими.

Сільгоспідприємства через відсутність економічної мотивації щодо дотримання зазначених нормативів та реального контролю ситуації зазвичай не приділяють належної уваги як цьому питанню, так і екологічним вимогам в цілому. Наприклад, відомо, що екологічно збалансованими вважаються аграрні землекористування, в яких частка природних кормових угідь у структурі сільськогосподарських угідь становить від 30 до 50%. У країнах ЄС ця частка в середньому дорівнює 39%, а в Україні – лише близько 19%. Пасовища ж в Україні становлять 9% території, тоді як у Європі – 23%.

Тому структура посівів потребує обов'язкового відстеження, як це робиться в цивілізованих країнах, що дбають про збереження родючості сільгоспземель, оскільки остання не може забезпечуватися за рахунок лише дотримання необхідного балансу штучно внесених мінеральних речовин.

Встановлення рівня *використання сільгоспідприємствами відходів основного виробництва* є важливим з огляду на необхідність як утилізації таких відходів, так і максимального їх повторного використання. Відходи сільгоспвиробництва можуть використовуватися як без додаткової обробки (змішування поживних решток із землею), так і в якості сировини для супутніх виробництв (біогаз, сухі органічні добрива, пелети, біопластик тощо).

Д.с.н. Шубравська О.В.

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»

ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ АГРОПІДПРИЄМСТВ ЕКОЛОГІЧНИМ ВИМОГАМ

Питання екологізації агропродовольчого виробництва нині набувають першорядного значення у сільськогосподарських стратегіях переважної більшості держав. Український аграрний сектор, який, як відомо, є одним з найпотужніших споживачів ресурсів природного середовища, внаслідок неефективного і часто-густо просто варварського їх використання уже зіткнувся з проблемою виснаження, забруднення земельних і водних ресурсів, а в майбутньому – може ще повніше відчути наростаючі наслідки цього, передусім, у вигляді зниження урожайності, опустелювання сільськогосподарських земель, скорочення виробництва, погіршення загальної екологічної ситуації в країні.

Відомо, що родючість ґрунту в Україні постійно знижується: щороку внаслідок водної та вітрової ерозії втрачається від 450 до 600 млн т родючого шару ґрунту, 30 млн га земель сільськогосподарського призначення визнано деградованими, а від 14 до 17 млн – ерозійно небезпечними. В цілому ж родючість ґрунту можна оцінювати за вмістом у ньому гумусу й поживних речовин, необхідних для формування врожаю. За результатами агрохімічної паспортизації земель протягом 1986-2010 рр. вміст гумусу в ґрунтах зменшився на 0,5%, а баланс втрати гумусу останні 10 років був гостродефіцитним (щорічні втрати становили 0,4-0,8 т/га) [1]. Аналогічна картина має місце й по поживних речовинах (азоту і фосфору). Їх втрати після 1990 р. стабільно перевищують відповідні надходження: у 1996-2000 рр. – на 77 кг/га, у 2001-2005 рр. – на 135, а у 2006-2010 рр. – на 118 кг/га. Нині площі ґрунтів з низьким вмістом гумусу становлять 15%, середнім – 28, підвищеним – 34, високим вмістом гумусу – 23%. До того ж, площі з високим вмістом гумусу поступово перерозподіляються у середньозабезпечену групу.

Тому, поряд зі стимулюванням проведення заходів з ресурсозбереження, необхідно відстежувати діяльність сільгоспвиробників з позиції використання ними ресурсів природного середовища, відходів виробництва, комплексної переробки продукції. У цьому зв'язку доцільно принаймні для підприємств, що претендують на отримання державної підтримки, розраховувати певні показники, за якими має здійснюватися моніторинг зазначених процесів.

Такими показниками можуть бути параметри економічно сталої агробіосистеми, зокрема ті, що характеризують екологічну складову сталої економічного розвитку сільського господарства, а саме: структуру посівів, рівень використання відходів виробництва, впровадження альтернативних систем землеробства, використання у виробництві ГМ компонентів.

2. Об'єктивний аналіз зовнішнього середовища бізнесу підприємства, його слабких та сильних сторін діяльності;
3. Розробка стратегій, формування цілей і тактики конкурентної боротьби;
4. Для досягнення цілей підприємства треба визначити потреби та джерела надходження трудових, матеріальних і фінансових ресурсів;
5. Оцінка результатів фінансових операцій та виявлення певних ризиків у підприємницькій діяльності;
6. Ознайомлення працівників підприємства про засоби досягнення цілей підприємства;
7. Розробка заходів для мотивації працівників підприємства на виконання завдань підприємства.

Закордонний досвід показує, що бізнес-планування є необхідним у процесі:

- оцінки та аналізу економічної доцільності реалізації певного економічного проекту;
- перепрофілювання діяльності підприємства повне або часткове;
- створення нового підприємства;
- залучення інвесторів;
- визначення напрямів комплексного розвитку бізнесу тощо.

Кожне завдання плану може бути розв'язане лише у взаємозв'язку з іншими. Концентрація фінансових ресурсів є центром бізнес-плану. Важливим засобом збільшення капіталу компанії виступає бізнес-план. Процес складання плану дає змогу глибоко проаналізувати розпочату справу у всіх деталях.

Бізнес-план є основою бізнес-пропозиції у переговорах із майбутніми партнерами та відіграє важливу роль при комплектуванні основного персоналу фірми.

Таким чином, бізнес-план, по-перше, може використовуватися для розробки концепції бізнесу, для детального відпрацювання стратегії, для попередження помилок ще «на папері», а не в реальності шляхом детального аналізу фінансів, маркетингу та виробничої діяльності компанії.

По-друге, бізнес-план є інструментом, за допомогою якого за визначений період підприємець може оцінити фактичні результати діяльності фірми. Потрете, бізнес-план є засобом залучення, або «добування» грошей [5].

Отже, підприємницьке планування спрямоване на визначення найбільш вдалих шляхів реалізації нових ідей, проектів, виробничих програм. Зрозуміло, що характер діяльності підприємницьких утворень може викликати невпевненість при вирішенні конкретних питань планування. У цьому випадку доцільно скористатися послугами спеціалізованих консалтингових фірм.

Головною ідеєю удосконалення планування повинна стати система поглядів на діяльність фірми щодо удосконалення виробництва та підвищення конкурентоспроможності вироблених товарів та наданих послуг. Конкретними шляхами реалізації удосконалення планування є всебічне обґрунтування участі фірми в сегментації відповідного товарного або іншого ринку та використання сприятливого для споживачів рівня цін [1].

Література:

Бізнес-планування в підприємницькій практиці. [Електронний ресурс].

– Режим доступу: http://pidruchniki.com/18411014/ekonomika/biznes-planuvannya_pidpriemnitiski_praktitsi

2. Вимоги до написання та оформлення бізнес-плану. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.ebooktime.net/book_6_glava_12_2.4._%D0%92%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8_%D0%B4%D0%BE_%D0%BD%D0%B0%D0%BF%EF%BF%BD.html

3. Македон В. В. Бізнес-планування: Навч. пос./ В.В. Македон // К.: Центр учбової літератури, 2009. – 236 с.

4. Марцин В. С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності / В. С. Марцин // Фінанси України. – 2008. – № 4 – С. 23–31.

5. Сутність та завдання бізнес-планування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lubbook.net/book_531_glava_16_Tema_16_Sutn%D1%96st_ta_zavdannja.html

Маковей Ольга Іванівна

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Науковий керівник: асистент, Чайка Ірина Вікторівна

РОЛЬ ТОРГОВЕЛЬНО-ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Торгівля являється однією з найважливіших сфер економічної діяльності, від якої значно залежить якість життя людини, розвиток економіки та її конкурентоспроможність у глобалізованому світі.

Виділяють два основних способи доведення товару або послуги до споживача: продаж його безпосередньо споживачу або реалізація через посередника. Сьогодні практично жоден виробник не обходиться без допомоги посередників. Реалізація через посередника звільняє виробника від необхідності самостійно здійснювати пошук і відповідно продаж товарів. Тому в наш час дослідження торговельно-посередницької діяльності є досить актуальним.

Теоретичні та практичні основи функціонування торговельно-посередницької торгівлі у багатьох аспектах розглядали такі вчені, як І.М Синява., І. Барчук, А.О. Кухпрчук, П. Гончаров та інші.

Метою роботи є роль торговельно-посередницької діяльності в Україні.

Роль посередника в комерційній діяльності зі збуту й розподілу надзвичайно велика. Посередник – юридична або фізична особа, яка виконує функції зведення суб'єктів ринку для обміну товарами, послугами та інформацією. До основного

Кроме этого, для каждого вида имущества необходимо рассматривать свою группу страховых событий:

• *в растениеводстве*

гибель или повреждение в результате засухи, недостатка тепла, излишнего увлажнения, заморозка, града, ливня, бурана, урагана, наводнения, а также в результате других необычных для данной местности метеорологических или иных природных условий, болезней, вредителей растений и пожара.

• *в животноводстве*

гибель (падеж, вынужденный забой или уничтожение) в результате стихийных бедствий, инфекционных болезней и пожара, несчастных случаев.

Для *основных и оборотных фондов* сельскохозяйственного назначения – гибель или повреждение в результате наводнения, бури, урагана, ливня, града, обвала, оползня, действия подпочвенных вод, селя, удара молнии, землетрясения, просадки, пожара, взрыва и аварий.

При страховании ответственности товаропроизводителей возникают отношения с третьими лицами за причинение им или их имуществу вреда. Например, животные фермера А. зашли на посеvy фермера Б. и нанесли ущерб. Ответственность может возникнуть при несоблюдении сроков поставки сельскохозяйственной продукции к месту сбыта.

Объектом страхования предпринимательских рисков может выступать риск потери платежеспособности по кредиту, вследствие массовой гибели животных или гибели урожая сельскохозяйственных культур. Также можно отнести прстой производства в связи с отключением электроэнергии.

С отменой государственной монополии на страховом рынке России не был отмечен интерес страховщиков к аграрному сектору. Не способствовала формированию страхового интереса у сельхозпроизводителей и государственная поддержка страхования, которая выражалась в участии государства в страховом взносе. Сельхозпроизводители прибегали к страхованию в силу требований банка, как условие кредитования.

Литература

1. Соколова И.А. Теория и практика агрострахования: учеб. пособие/ И.А. Соколова; Краснояр. гос. аграр. ун – т – 2 изд., доп. – Красноярск, 2012. – 212 с.;

2. Рейтман Л.И. Государственное страхование в СССР: Учебник/ Под редакцией Л.И. Рейтмана. – М.: Финансы и статистика, 1989 – 336 с.: ил.;

3. Шахов В.В. государственное страхование в СССР: учебник/В. В. Шахов, Л.К. Никитенко и др.; под редакцией В. В. Шахова. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 315 с.: с ил.;

4. Шиминова М.Я. страхование: история, действующее законодательство, перспективы. – М.: Наука, 1989. – 174 с.;

Под сельскохозяйственными товаропроизводителями понимаются: сельскохозяйственные предприятия, объединения, крестьянские фермерские хозяйства, арендаторы, акционерные общества, товарищества, совместные малые предприятия и т. п.

В настоящее время система страховой защиты имущественных интересов владельцев сельскохозяйственных животных представлена двумя видами страхования:

- страхование животных, принадлежащих сельскохозяйственным товаропроизводителям;

- страхование животных, принадлежащих гражданам.

В сельскохозяйственном страховании можно выделить три отрасли:

- страхование имущества;

- страхование ответственности;

- страхование предпринимательских рисков.

Перед сельскохозяйственными товаропроизводителями всегда стоит проблема защиты своих имущественных интересов, ввиду высокого уровня зависимости отрасли от стихийных сил природы. Одним из эффективных инструментов управления рисками в сельском хозяйстве является страхование, позволяющее сохранять необходимые условия производственной деятельности хозяйствующих субъектов. Более того, после вступления России в ВТО, страхование остается одной из немногих, разрешенных Правилами этой организации мер, государственной поддержки. Природно-климатические условия, в которых функционирует российское сельское хозяйство, высокий уровень риска и суммы ущерба, настоятельно требуют участия в экономической системе современного и эффективного института страхования.

Эффективность страховой защиты в рыночных условиях хозяйствования, зависит от многих факторов: от уровня развития экономической системы и доходов населения, от состояния аграрного сектора и уровня финансовой грамотности потенциальных страхователей и других, внешних и внутренних условий.

В имущественном страховании сельскохозяйственной деятельности мы сталкиваемся с тем, что объекты страхования не однородны по своей натурально-вещественной форме и по характеру участия в процессе воспроизводства. Часть имущества – это здания, сооружения, машины и механизмы и т.п.- участвуют в обороте капитала многократно, переносят стоимость на вновь создаваемый продукт по частям и резко своих свойств не меняют. Возникающий ущерб можно возместить путем ремонта и тем самым восстановить утраченную полезность фактора производства. Другая часть имущества в сельскохозяйственном производстве – посевы однолетних культур, посадки многолетних насаждений и животные – тесно связана с биологическими процессами и в процессе воспроизводства их стоимость возрастает, но самое главное, ущерб быть катастрофическим, т.е. такого масштаба, что далее продолжать производство невозможно. Например, при подозрении на африканскую чуму свиней уничтожению подлежат все поголовье.

класу посередників належать великі оптові підприємці, агенти, брокери, комівожери, роздрібні торговці, дилери, дистриб'ютори та ін. [1, с. 368].

На сучасному ринку України діє значна кількість торговельних посередників, які різняться між собою за масштабами, організаційно-економічними формами діяльності, переліком виконуваних функцій, спеціалізацією.

Сучасна вітчизняна оптова ланка не здатна ефективно виконувати роль організатора системи товароруку споживчих товарів. Основними причинами такої ситуації є відсутність державної підтримки та розуміння необхідності подальшого розвитку торговельного посередництва як стратегічно важливої галузі економіки та недостатній науковий інтерес до проблем розвитку даної сфери торгівлі.

Для здійснення посередницької діяльності необхідні певні умови та чинники, а саме:

- наявність основних засобів;

- наявність стартового грошового капіталу, необхідного для придбання основних та обігових коштів;

- наявність науково-інформаційних ресурсів;

- наявність резерву в часі.

Роль торговельного посередника у сучасній торгівлі проявляється через низку функцій, які виконують посередники [2, с.56-57].

З нашої точки зору торговельно-посередницька діяльність є досить поширеною в світі, але в Україні вона розвивається досить суперечливо: з одного боку – лібералізація торгівлі, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, роздробленість і віддаленість постачальників і покупців, ускладнення комерційних операцій об'єктивно потребують прискореного формування інституту торговельних посередників як елементу інфраструктури товарного ринку; з іншого – недосконалість нормативної бази, низький професійний рівень посередників, загальне недовір'я стримують процес формування посередницьких структур, заганяє їх діяльність в «тінь».

В Україні торгові доми знаходяться в стадії становлення, виконують в основному торговельно-посередницькі функції: продаж товарів постійним покупцям, пошук нових ринків збуту, просування товарів на нові ринки, пошук та налагоджування контактів з потенційними покупцями, закупівля сировини тощо.

До основних проблем становлення та розвитку торговельно-посередницької діяльності в Україні можна віднести:

- недосконала правова база;

- в Україні організаційні форми торговельного посередництва формуються стихійно;

- проблема кадрів;

- проблема фінансово-економічного механізму [3, с.25-29].

Отже, можна зробити висновок, що в числі учасників ринкового товарного обороту особливе місце відводиться торговельно-посередницькій діяльності, яка є

важливим провідником товарної, фінансової та інвестиційної політики. Встановлення торговельно-посередницької діяльності в Україні пов'язане з багатьма складними проблемами правового, організаційного, фінансово-економічного характеру.

Їх вирішення дозволить сформувати широку мережу посередницьких структур, що особливо важливо в умовах лібералізації міжнародної торгівлі і активізації вітчизняного товарного виробника.

Література:

1. Апопій В.В. Внутрішня торгівля та АПК України: ефективність взаємодії: монографія / В.В. Апопій. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – 368с.
2. Кухарчук А.О. Розвиток торговельно-посередницької діяльності на світових ринках в сучасних умовах / А.О. Кухарчук, Л.М. Римарева // Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку: виклики посткризового періоду. – Львів, 2012. – С. 56-57.
3. Синява І.А. Модель комплексної оцінки ринкового потенціалу торгово-посередницьких структур / І.А. Синява, А.В. Якобі // Ресурси. Інформація. Постачання. Конкуренція. – 2010. – №1. – С.25-29.

Беленко Г.О.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Гура О.Л.

*Одеський інститут фінансів Українського державного університету
фінансів і міжнародної торгівлі*

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день в Україні, яка практикує ринкову економіку, нараховується більше 10 000 малих, середніх і великих підприємств різних галузей. Кожне з них прагне зайняти найвищу сходинку серед ієрархії своєї галузі. Кожне прагне продавати якомога більше своїх товарів, опережаючи конкурентів. Для цього вони звертають свою увагу на один з найважливіших показників в своїй діяльності – собівартість продукції.

В умовах сучасного ринку дослідження формування собівартості продукції підприємства та шляхів її зниження є досить актуальною темою, тому що: по-перше, собівартість продукції є підґрунтям для прогнозування та управління виробництвом; по-друге, зниження собівартості продукції є основою для високої конкурентоспроможності на ринку, де ведеться боротьба за збереження існуючих

Здійснення державно-приватного партнерства у сфері забезпечення управління функціонуванням рисових зрошувальних систем із відповідним узгодженням інтересів державних та приватних партнерів дасть змогу на основі отримання синергетичного ефекту використати адміністративний ресурс органів державної влади та органів місцевого самоврядування, з урахуванням інтересів регіону і територіальної громади, та задіяти інвестиційний потенціал приватних партнерів для підвищення рівня техніко-економічних показників ефективності діяльності галузі рисівництва [3]. Ефект синергії має стати принциповим підходом до стратегічного управління розвитком галузі рисівництва як складноорганізованої керованої системи.

Література:

1. Ванцовський А. А. Культура рису на Україні : [монографія] / Ванцовський А. А. – Херсон : Айлант, 2004. – 172 с.
2. Концепція державної підтримки галузі рисівництва в Україні / [Ванцовський А. А., Вожегов С. Г., Шапар І. І. та ін.]. – К. : УААН, 2004. – 18 с.
3. Морозов Р. В. Державне регулювання і підтримка розвитку галузі рисівництва в Україні / Р. В. Морозов // Таврійський науковий вісник. – 2012. – Вип. 78. – С. 228–235.
4. Рис Херсонщини: Цільова комплексна програма розвитку галузі рисівництва / [Логвиненко Г. Ф., Ванцовський А. А., Морозов Р. В. та ін.]. – Херсон : Колос, 2000. – 44 с.

Аспирант Шестакова М.В.

Красноярский государственный аграрный университет, Россия

ФОРМИРОВАНИЕ ДЕМОНОПОЛИЗИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ АГРОСТРАХОВАНИЯ

Постановлением Правительства РФ от 17 июля 1998г. № 769 «О признании не действующим на территории РФ Постановления Совета Министров СССР от 2 октября 1981г. № 961 и признании утратившим силу решений Совета Министров РСФСР по вопросам государственного обязательного страхования» было отменено государственное обязательное страхование имущества, принадлежащего гражданам, в том числе, и животных.

Договоры страхования животных, принадлежащих сельскохозяйственным товаропроизводителям, начиная с 1991 года, заключаются на добровольной основе.

лишнього природного середовища і раціональному використанню природно-ресурсного потенціалу традиційної території рисосіяння України, потребує коригуючо-регулюючого впливу, який необхідно забезпечувати шляхом формування системи стратегічного управління розвитком галузі рисівництва [2].

Для найбільш повного використання природних і просторових переваг території рисосіяння на нинішньому етапі розвитку рисівництва необхідно створювати кластерні формування, адаптовані до ринкового середовища. Враховуючи наявний виробничий і науково-технічний потенціал та специфіку розміщення виробництва, найбільш придатним типом кластерного формування є самоврядне науково-виробниче агропромислове об'єднання виробників рису, підприємств, які займаються прийманням його на зберігання і переробкою, виробників технічних засобів, устаткування та інших матеріально-технологічних ресурсів для виробництва і переробки рису, а також спеціалізованих науково-дослідних установ, що забезпечують трансфер інновацій у це виробництво – інноваційний кластер [3].

Кластеризації дозволить створити ефективні інституціональні умови для здійснення всіх ресурсів підвищення конкурентоспроможності галузі рисівництва. Створення в рисівництві інноваційного кластера із налагодженням прямого співробітництва з державними партнерами дозволить:

1) впорядкувати питання, пов'язані з передачею внутрішньогосподарської мережі рисових зрошувальних систем, окремих об'єктів інженерної інфраструктури, що перебувають у комунальній власності, приватному партнеру для виконання умов договору концесії, укладеного в рамках державно-приватного партнерства та в подальшому розширити площі ріллі за рахунок більш повного використання побудованих, але не використовуваних рисових зрошувальних систем (додатково залучити до експлуатації незадіяні рисові зрошувальні системи на площі понад 5 тис. га);

2) відновити мережі внутрішньогосподарських рисових зрошувальних систем на площі понад 10 тис. га та підтримувати їх у робочому стані за рахунок виконання ремонтно-відновлювальних робіт;

3) постійно покращувати еколого-агроекологічний стан ґрунтів рисових зрошувальних систем, уникаючи процесів заболочування, вторинного засолення і осолонцювання ґрунтів за рахунок забезпечення роботи рисових зрошувальних систем у проектному режимі;

4) збільшити виробництво рису-сирцю та крупи рисової на 20-25% по відношенню до рівня минулих років за рахунок зростання посівних площ і використання нових високоврожайних з підвищеною якістю зерна сортів рису, адаптованих до біотичних та абіотичних факторів середовища;

5) удосконалити інформаційно-аналітичне забезпечення розвитку галузі рисівництва;

6) сприяти захисту законних прав та інтересів державних і приватних партнерів.

ринків збуту, та за завоювання нових; по-третє, відсутність зниження собівартості, або, навіть, її підвищення негативно відображається на просуванні підприємства на нові ринки.

Проблеми оптимізації структури собівартості широко досліджуються в різних країнах, зокрема, слід відзначити наукові праці таких відомих економістів як Володькіна М.В., Вітвіцький В.В. [1], Гладчук Т.Г. [2], Кас'янова Г.Ю. [3], Тарасенко Н.В., Шаповал В.М., Сахаєв В.Г., Вітвіцького В.В., Іванілова О.С., Савицької Г.А., та інших. Проте, на сьогодні існує багато питань теоретичного, методологічного та практичного характеру щодо ефективного управління собівартістю продукції.

Згідно з Кас'яною Г.Ю. собівартість продукції – це поточні витрати підприємства, виражені у грошовій формі, які являють собою вартісну оцінку використовуваних у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, палива, матеріалів, енергії, трудових ресурсів, основних фондів, а також інших витрат, необхідних для її виробництва та реалізації [3].

Показник собівартості продукції відіграє важливу роль при прийнятті таких економічних рішень:

- 1) встановлення ціни на продукцію;
- 2) контроль за використанням ресурсів (матеріальних, нематеріальних, грошових, трудових) під час аналізу економічної діяльності на підприємстві;
- 3) схвалення рішення щодо вдосконалення виробництва (якщо при впровадженні певних заходів собівартість продукції знизиться, то організаційно-технічний захід буде ухвалено).

Собівартість продукції відображає найрізноманітніші боки виробничо-господарської діяльності, результати використання всіх виробничих ресурсів, від неї залежить сума прибутку, рівень рентабельності, фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, темпи розширеного виробництва, рівень закупівельних і роздрібних цін тощо. Найголовніше те, що зміни у собівартості (підвищення чи зниження) на пряму свідчать про здешевлення, або подорожчання одиниці продукції, що позначається на збільшенні, або зменшенні прибутку. А так як в умовах ринкової економіки прибуток – це найголовніший мотив діяльності будь-якого підприємства, собівартість продукції неминуче потребує ретельного аналізу.

Собівартість продукції вивчається протягом багатьох років не лише вітчизняними, а й зарубіжними спеціалістами, які розробляють свої теорії, заходи, методи щодо аналізу собівартості продукції, наводять класифікації, обґрунтовують заходи щодо зниження собівартості, структуризують її елементи і проводять ретельне дослідження кожного з них. Так як собівартість продукції – це дуже складний економічний показник, він підрозділяється на певні види в залежності від певних критеріїв. Так за обсягом витрат існує цехова, виробнича та комерційна собівартість [1]; за складом продукції – собівартість реалізованої, товарної та валової продукції [1]; за промисловими показниками – індивідуальна, галузева, планова та фактична собівартість [2].

Оснoву для собівартості продукції складають різноманітні витрати, яких існує величезна кількість. Так як витрати підприємств різних галузей відрізняються між собою – дуже складно створити єдину повну структуровану класифікацію витрат. Зазвичай, кожне підприємство самостійно визначає напрямок класифікації витрат в залежності від поставленої мети та призначення. Проте деякі спеціалісти пропонують загальну структуру витрат підприємств. Вона включає витрати за способом перенесення вартості на продукцію, за ступенем впливу виробництва на рівень витрат, за календарними періодами тощо [3]. Також існують витрати, які не входять до собівартості продукції. Відповідно до п.17 П(С)БО №16 це витрати, пов'язані з операційною діяльністю (адміністративні витрати, витрати на збут, та інші операційні витрати) [5].

Для поглиблення знань щодо механізмів впливу собівартості продукції на підприємство в цілому проаналізуємо структуру витрат на пивну продукцію пивоварні «Зіберт».

Собівартість пивних напоїв залежить від сировини та матеріалів, географічного розміщення (місцевих умов, а саме від того, де пиво виробляється, в якому регіоні), від витрати на електроенергію, оплату праці робітникам, зайнятим у безпосередньому виробництві, відрахування до соціального страхування, до державних та соціальних фондів, амортизація основних засобів (амортизація об'єктів лізингу і самі лізингові витрати), витрати на екологію, фінансові та інші витрати тощо. Тобто її складають постійні та змінні витрати. Пивоварня «Зіберт» знаходиться в м. Фастів, Київська обл., де сприятливі умови для виробництва (зручне перехрестя транспортних шляхів, близьке розташування до споживачів, зручний доступ до водних ресурсів тощо). Для виготовлення пива використовуються 4 основні компоненти: вода, солод, хміль, дріжджі. Для зручності визначення матеріальних витрат пивних виробів необхідно згрупувати їх у вартісній (грошовій) формі. Це допоможе при визначенні ціноутворення, розрахунку рентабельності, аналізі витрат на виробництво у порівнянні з конкурентами. Для цього використовуються статті калькуляції та складається калькуляційний план (табл.1, табл.2) [4].

Табл. 1

Витрати сировини при виробництві 1000л. пива

Найменування	Витрати
Сировина й матеріали:	
Солод ячмінний, світлий	9 300 грн. / тонна
Хміль гіркий:	760 грн. / кг
Хміль ароматизований	470 грн. / кг
Дріжджі сухі	830 грн. / кг
Всього	11 360 грн.

9. М'яса багато не буває. Из-за чего падает поголовье скота в Казахстане? Интервью со старшим аналитиком Агентства по исследованию рентабельности инвестиций (АИРИ) Ерленом Бадыханом [электронный ресурс]. 2013. URL: <http://dknews.kz> (дата обращения: 15.01.2014)

10. Статистические данные Агентства Республики Казахстан по статистике [электронный ресурс]. 2013. URL: www.stat.gov.kz (дата обращения: 18.01.2014)

11. Баймуканова Г. С., Утебаева А. Б. Оценка состояния животноводства в Республике Казахстан [электронный ресурс]. 2013. URL: <http://sibac.info/index.php>

12. Коптева Л. А. Повышение конкурентоспособности аграрного сектора экономики Казахстана // Международный сельскохозяйственный журнал. 2009. - № 4. - С. 67.

13. Семин А. Н. Инновационные и стратегические направления развития АПК: вопросы теории и практики. Екатеринбург: УралГСХА, 2006. – 960 с.

14. Информационная служба ZAKON.KZ

Здобувач Уманська В.В.

Херсонський державний аграрний університет, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРНИХ ФОРМУВАНЬ В ГАЛУЗІ РИСІВНИЦТВА

За нинішньої економічної ситуації розвиток галузі рисівництва потребує поліпшення організаційно-управлінського забезпечення. З огляду на це запровадження управлінської системи, яка б забезпечувала комплексний підхід до розв'язання існуючих галузевих проблем слід розглядати як фундаментальну проблему, що потребує більш ґрунтовного розкриття у теоретичному, методологічному та організаційному плані, вирішення якої сприятиме ефективному функціонуванню галузі рисівництва в Україні [1].

Рисівництво є невід'ємною складовою зернової галузі у Південно-степовому регіоні України та має перспективи зростання як обсягів, так і ефективності виробництва [4]. Вирощування рису в умовах Причорномор'я та північної частини Криму відіграє важливу роль як фактор ефективного використання малопродуктивних, вторинно-засолених, осолонцьованих і підтоплених земель, підвищення їх родючості й поліпшення еколого-меліоративного стану та одержання на них у рисових сівозмінах високих урожаїв рису й супутніх сільськогосподарських культур. За сучасних умов зрівноважений розвиток галузі рисівництва як процес стабільного динамічного економічного зростання, що має супроводжуватися адекватними соціальними перетвореннями та сприяти збереженню навко-

В мясном направлении максимальный акцент будет сделан на повышение возможностей мелких сельхозформирований, крестьянских, фермерских хозяйств. Также пройдет внушительное количество работ по постройкам откормочных баз и животноводческих комплексов. В данное время наблюдается увеличение стоимости комбикормов, в связи с этим, будут осуществляться действия по созданию собственных баз по приготовлению кормов, также улучшению консистенций существующих [7].

В целом, развитие животноводства в Казахстане набирает свои обороты, пусть и в неспешном режиме. Все проекты направлены на совершенствование перспективных отечественных пород, ровно как и на завод высокопродуктивного породного скота с других стран, повышение объема производства молочной и мясной продукции, увеличение экспортного производства, а также на индустриализацию самого животноводства. Более того, в условия программ включены создание добротных условий для выращивания скота, оснащение ферм и фермерских хозяйств, введение в эксплуатацию надлежащих пастбищных земель, расширение кормовой базы и создание различных животноводческих комплексов. При успешном завершении всех запланированных программ Казахстану удастся избежать дальнейших и избавиться от уже существующих проблем в отрасли животноводства [12].

Литература

1. Послание Главы государства народу Казахстана от 14 декабря 2012 года «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства»
2. Государственная программа форсированного индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2015-2019 гг.
3. Программа «Развитие экспортного потенциала мяса крупного рогатого скота Республики Казахстан на 2011-2020 годы»
4. Программа по развитию агропромышленного комплекса в Республике Казахстан на 2013-2020 годы «Агробизнес-2020»
5. Концепция целевой Программы «Жайлау» «Развитие семейных животноводческих ферм в Республике Казахстан на 2013-2023 г.г.»
6. Итоги реализации Государственной программы по форсированному индустриально-инновационному развитию РК на 2010-2014 годы. Динамика основных показателей (за 2008-2013 годы). АО «Казахстанский институт развития индустрии». Астана, 2014 г.
7. Доклад Министра сельского хозяйства Мамытбекова А.С. на заседании Правительства РК о ходе реализации проекта «Развитие экспортного потенциала мяса КРС на 2011-2015 годы». Министерство сельского хозяйства Республики Казахстан, 18 февраля 2014 г., Астана. // www.minagri.gov.kz
8. Анализ отрасли животноводства Аналитическая служба. Рейтингового Агенства РФЦА: Алматы, 2013г.

Витрати водних ресурсів при виробництві 1000л. пива

Найменування	Витрати
Питна вода для варіння пива	2400 л / тиждень
Технічна вода для мийки варильного відділення	1500 л / тиждень
Технічна вода для мийки резервуарів	400 л / один резервуар
Всього	4 300 л

Використовуючи дані з таблиці підраховуємо, що на 1000л пива йде приблизно 200 кг солоду, 0.50-0.60 кг гіркої хмелю, 0.50 кг ароматизованої хмелю, 1 кг сухих дріжджів (враховуючи те, що їх використовують 5 разів, можна 830 грн. поділити на 5 і отримаємо 166 грн. – вартість за одне використання дріжджів на 1000 л пива). Також необхідно зазначити, що в процесі виробництва використовуються водні ресурси: технічна вода для мийки варильного відділу з обладнанням – 1500 л на тиждень; технічна вода для мийки резервуару – 400 л на один резервуар (за тиждень миють 6 резервуарів); питна вода для варіння пива – 2400 літрів / тиждень. Згідно цих даних можна побудувати таблицю витрат конкретно для пивоварного підприємства «Зіберт», опираючись на дані звіту стосовно середніх витрат на сировину й матеріали за 2013 р. (табл. 3) [4].

Середні витрати на сировину пивоварні «Зіберт»

Найменування	Витрати
Сировина й матеріали:	
Солод ячмінний, світлий	460 грн. (за 200 кг)
Хміль гіркий:	380 грн. (за 0,50 кг)
Хміль ароматизований	235 грн. (за 0,50 кг)
Дріжджі сухі	830 грн. (за кг)
Всього	1885 грн.
Водні ресурси:	
Питна вода для варіння пива	2 400 л / тиждень
Технічна вода для мийки варильного відділення	1 500 л / тиждень
Технічна вода для мийки резервуарів	2 400 л / тиждень
Всього	6 300 л

Таким чином, в середньому витрати на сировину підприємства за місяць складають 1885 грн., а також 6 300 л водних ресурсів.

Структура витрат пивоварні «Зіберт», згідно зі статистичними даними звіту, розміщеними на її офіційному сайті за 2013 рік виглядає таким чином (табл. 4) [4]:

Табл. 4

Структура витрат «Пивоварні Зіберт» за 2013 р. (млн. грн.)

№	Найменування витрат	2013	% від загал. ваги, 2013 р.
1	Матеріальні витрати	17 081	49,6
	Витрати на сировину і матеріали	4 752	14,1
	Електроенергія	12 329	35,5
2	Витрати на оплату праці	8 506	24,7
3	Відрахування на соц. страхування	4 683	13,6
4	Амортизація	1 411	4,2
5	Амортизація об'єкта лізингу	895	2,6
6	Лізингові платежі	998	2,9
7	Інші витрати	864	2,4
	Разом	34 438	100

Найбільшу питому вагу серед витрат на підприємстві займають витрати на електрозабезпечення. При розробці заходів щодо зниження собівартості необхідно приділити особливу увагу саме цьому показнику.

Для кожного підприємця є важливим питання про зниження собівартості продукції, оскільки від цього насамперед залежить прибуток і конкурентоздатність. Для пивоварні «Зіберт» можна запропонувати такі заходи щодо зниження собівартості продукції: використання нових можливостей техніки та реалізації прогресивних технологічних рішень; розробка програми щодо енергозбереження; застосування програми щодо вторинного використання ресурсів; скорочення використання палива в розрахунок на кожну тисячу декалітрів напоїв; підвищення продуктивності праці; зменшення витрат за рахунок дотримання суворого режиму економії; поліпшення конструкції виробів; скорочення витрат від браку й інших непродуктивних витрат; скорочення витрат на обслуговування виробництва і керування ним тощо.

Висновок

Таким чином, собівартість продукції дуже важливий показник. Від нього залежить існування того чи іншого підприємства. Собівартість впливає на ціну, низька ціна – висока конкурентоздатність, висока конкурентоздатність – високі прибутки, лідерство на ринку, розвиток інфраструктури. Собівартість продукції відбиває в собі відповіді на багато важливих питань для підприємства, включно про рентабельність, сплати податку підприємством, внутрішньовиробничі планування, визначення оптових цін, визначення ефективного формування прибутку тощо. Саме тому цьому показнику слід приділяти багато уваги і ретельно його вивчати.

Таким образом, для решения существующих проблем в отрасли животноводства необходимо продолжить работу по стимулированию СХТП к развитию мясного животноводства, по развитию племенной базы и повышению генетического потенциала скота и птицы, в том числе за счет импорта племенных животных для дальнейшей репродукции. Также необходимо принять меры по развитию кормопроизводства, восстановлению и обводнению деградированных пастбищных земель [9].

Программой по развитию агропромышленного комплекса в Республике Казахстан на 2013-2020 годы «Агробизнес-2020» предусмотрена реализация комплекса мер государственной поддержки отрасли животноводства, направленных на стимулирование стабилизации численности коров и производства высококачественной продукции:

поддержка племенного скотоводства;

повышение генетического потенциала продуктивности молочного скота путем покупки высокоценных племенных телок на внутреннем рынке и по импорту;

приобретение и содержание быков-производителей;

поддержку племенных хозяйств в использовании выдающихся животных для получения быков и телок с применением метода трансплантации эмбрионов и семени племенных быков-производителей;

повышение качества молочного скота в хозяйствах населения и крестьянских (фермерских) хозяйств. Создание пунктов искусственного осеменения (сервисных центров);

повышение квалификации кадров – финансирование «прорывных» научных проектов по наиболее актуальным темам;

укрепление кормовой базы и улучшение качества кормов [4].

В целях повышения удельного веса племенных животных, восстановления и увеличения генофонда мясного скота, а также продуктивных качеств сельскохозяйственных животных у СХТП в рамках программы «Агробизнес-2020» будет продолжена государственная поддержка СХТП для приобретения племенной продукции отечественной и зарубежной селекции.

Государственная поддержка сейчас играет наиважнейшую роль для дальнейшей перспективы отрасли животноводства Казахстана. Для развития в стране имеются все требуемые условия – пастбища, климат и кадры. В рамках программ осуществляются значительные вклады в эту отрасль, фермерам предоставляются льготные условия на субсидии, осуществляется импорт скота. Все эти положительные действия помогут Казахстану вернуть свою значимость в аграрном секторе [6].

Ведение работ по племенной базе и пополнение её заграничным скотом повысят экономический потенциал, так как увеличится поголовье породистого скота, и, соответственно, объем качественной продукции. Планируется поднять уровень генетических показателей и продуктивных качеств [3].

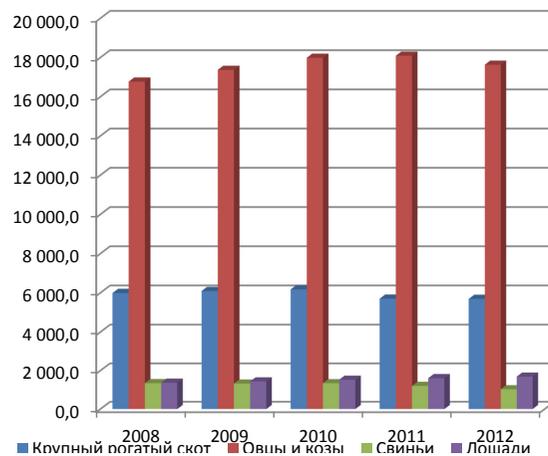

Рисунок 1- Поголовье скота на конец года за период 2008-2012 годы, тыс. голов (составлено автором на основе данных Агентства РК по статистике)

В отрасли продолжился рост производства животноводческой продукции. По итогам 5 лет реализация мяса КРС в убойной массе в целом по республике имеет тенденцию к увеличению и составляет 934,1 тыс. тонн в 2012 году, что на 6, 9% выше уровня 2008 года. В 2012 году наблюдается сокращение надоя молока коровьего (4851,6 тыс. тонн), что на 6,7% ниже аналогичного показателя 2008 года (5198 тыс. тонн). Производство яиц куриных увеличилось в 2012 году по сравнению с 2008 годом на 684,3 млн. штук в абсолютном выражении [10].

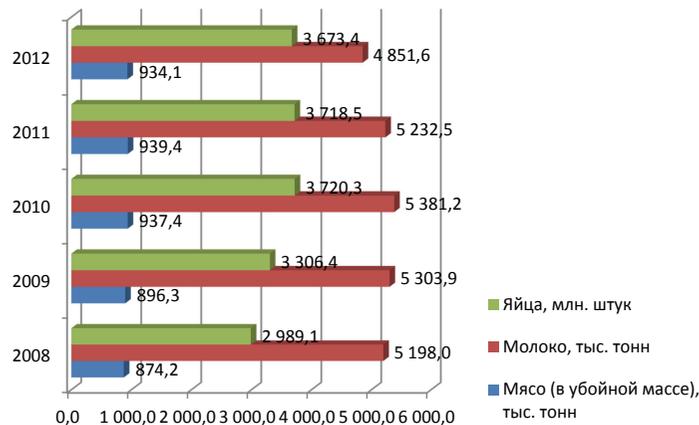

Рисунок 2 – Производство основных видов продукции животноводства (составлено автором на основе данных Агентства РК по статистике)

Для збільшення продажу і привернення уваги клієнтів іноді підприємства знижують свої ціни. Однак це поганий спосіб для забезпечення успіху на довгостроковий період. Зниження ціни навіть на 10% може привести до зменшення свого прибутку на 50%, чого дуже не бажають підприємці. Тому слід йти іншим шляхом, а саме – через зниження собівартості продукції, як базового чинника для утворення ціни товару.

На сьогоднішній день дуже актуальною є проблема постійного зростання витрат на виробництво продукції та реалізацію, від чого й підвищується собівартість. З проблемою постійного зростання собівартості стикаються навіть такі підприємства, які мають відносно високий і стабільний попит на виготовлення своєї продукції. Тому необхідно постійно шукати, розробляти та використовувати методи щодо зниження собівартості. Це, наприклад, раціональне використання ресурсів, розробка програм енергозбереження, підвищення продуктивності праці, використання альтернативних джерел енергії тощо. Управління собівартістю є передумовою ефективною діяльності підприємства, саме тому потрібно вивчати її, аналізувати, порівнювати як з минулими роками виробництва так і з конкурентними виробництвами. Це є запорукою для успішного процвітання підприємства на довгі роки.

Література

1. Вітвіцький В.В. Концепція продуктивності як інтегрованого показника ефективності // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – 246 с.
2. Гладчук Т.Г. Управління витратами виробництва як необхідна ланка ефективного господарювання // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013, – № 7. – 324 с.
3. Кас'янова Г.Ю. Собівартість продукції, робіт і послуг: бухгалтерська і податкова – К.: АБАК, 2013. – 342 с.
4. Інформаційний ресурс статистичного напрямку в Інтернет // Електрон. Сайт «Пивоварна компанія «Зіберт». – 2014. [<http://www.zibert.ua/>].
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (зі змінами та доповненнями, останні з яких унесені наказами Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 627). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu16/>

Кобля С.О.

Здобувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту
Українська академія друкарства, Україна**ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА:
ЕТИМОЛОГІЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ**

В сучасних умовах підприємства в Україні функціонують у нестабільному зовнішньому середовищі, різноманітні чинники якого загрожують нормальному стану їх господарювання, створюють проблеми економічної безпеки і, навіть, виживанню. Необхідно також відзначити і суттєві зміни у внутрішньому середовищі підприємств, у якому за останні кілька років практично зруйновано систему планування, контролю та аналізу, а нові системи управління, адаптовані до умов ринкової економіки не створено або ж вони потребують суттєвого вдосконалення. Для забезпечення нормального розвитку підприємницьким структурам необхідно як формувати стратегію розвитку, так і планувати економічну безпеку.

Дослідженням проблеми економічної безпеки займаються О. Ареф'єва, В. Геєць, М. Денисенко, Г. Пастернак-Таранушенко, А. Сухоруков, А. Штангрет та ін.

Огляд джерел дав змогу виділити ряд основних підходів до розкриття поняття «економічна безпека підприємства». Вчені тлумачать її як:

Е. Раздіна: комплекс заходів, які сприяють підвищенню фінансової стійкості суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки, які захищають їх комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів [1];

М. Бендіков: захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого й кадрового потенціалу підприємства від прямих (активних) або непрямих (пасивних) економічних загроз (наприклад, пов'язаних з неефективною науково-промисловою політикою держави або формуванням несприятливого зовнішнього середовища) і здатність до його відтворення [1];

В. Белокуров: наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів та організаційної структури підприємства його стратегічним цілям і завданням [4];

А. Колосов: стан захищеності життєво важливих економічних інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки, який формується адміністрацією й персоналом шляхом реалізації системи заходів правового, організаційного та інженерно-технічного характеру [1];

С. Дубецька: стан об'єкта в системі його зв'язків з точки зору його стійкості (самовиживання) та розвитку в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз, впливу непередбачуваних та складнопрогнозованих факторів [5];

Т. Кузенко: стан ефективного використання ресурсів і наявних ринкових можливостей, що дає змогу підприємству уникнути внутрішніх та зовнішніх загроз і забезпечує йому стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії [6].

связи с востребованностью и успешной реализацией данной программы МСХ РФ прорабатывает вопрос о ее пролонгации до 2020 года. Путем укрупнения КФХ, повышения их технической оснащенности, совершенствования технологии и ряда других факторов наметилась устойчивая тенденция увеличения производства сельскохозяйственной продукции в крестьянских хозяйствах.

Опыт развитых стран показывает, что государственное регулирование агропромышленного сектора экономики путем всесторонней поддержки производителей является приоритетным направлением аграрной политики. Развитые страны при этом используют много экономических рычагов (платежи из бюджета, поддержка цен, субсидии, и.т.д.), действие которых позволяет создать благоприятную конъюнктуру для обеспечения устойчивого функционирования агропромышленного комплекса и формирования эффективной социально-производственной инфраструктуры в сельской местности [5].

Мясной подкомплекс Казахстана является одной из важнейших составляющих агропромышленного комплекса по своему значению для обеспечения занятости населения и снабжения его мясом. Численность поголовья животных в республике в период с 2008–2010 гг. имела тенденцию к увеличению по всем видам животных. Однако, начиная с 2011 года, наблюдается сокращение численности животных. Так, в 2012 году поголовье КРС по сравнению с 2008 годом сократилось на 300 тыс. голов, что на 5% меньше. Аналогичная ситуация сложилась и с поголовьем свиней. Здесь снижение идет на 23%. Однако, поголовье овец и коз, а также лошадей имеет тенденцию к увеличению. Поголовье лошадей увеличилось на 315,7 тыс. голов. Поголовье овец и коз увеличилось в 2012 году по сравнению с 2008 годом на 862,9 тыс. голов, или на 5%. В таблице 1 представлена численность поголовья скота по видам за 5 лет [6].

Таблица 1

Поголовье скота на конец года, тыс. голов*

Годы	2008	2009	2010	2011	2012
КРС	5 991,60	6 095,20	6 175,30	5 702,40	5 690,00
Овцы и козы	16 770,40	17 369,70	17 988,10	18 091,90	17 633,30
Свиньи	1 347,30	1 326,30	1 344,00	1 204,20	1 031,60
Лошади	1 370,50	1 438,70	1 528,30	1 607,40	1 686,2

* (таблица составлена автором на основании данных Агентства РК по статистике)

3) Австралія. Ферми в Австралії традиційно були сімейними фірмами, переходили від покоління до покоління. Однак, з 1950-х міжнародні економічні фактори та зміни в сільському господарстві, призводять до цілеспрямованості організації великих ферм, являючись більш економічно життєспроможними, ніж маленькі. Одним з видів державної підтримки в Австралії є іригаційні аванси. Одним з них є відкриття та використання підземної води з Великого Артезіанського Басейна та розвиток іригації на державні засоби, що дозволило надати достатню кількість води для австралійських фермерів. Відкриття та впровадження нових технологій залишається життєво важливим для фермерів, щоб виробляти продукцію високої якості за низькою ціною. Фермери використовують супутникові та інформаційні технології, відкривають більш ефективні методи доставки води туди, де це необхідно.

4) Німеччина. Німеччина – країна переважно малих сімейних ферм. Середній розмір господарства в ФРН – всього 15 га. Експерти вважають, що вистає в конкурентній боротьбі можуть лише великі сучасні господарства площею 80 га, з 40 молочними коровами або 10 тисячами голів птиці. Особливо сильно страждають гірські райони Юго-западу, де середня площа господарств становить всього 5-6 га. Тому після введення Європейським союзом єдиних цін на зерно, свинину, говядину та птицю, уряд Німеччини став виставляти політику скорочення кількості малих фермерських господарств.

5) Велика Британія. В Великій Британії переважне поширення отримали середні господарства з площею використовуваних сільськогосподарських земельних ділянок, що не перевищують 100 га. Британський фермер завжди прагне до ведення багатопланового господарства або поєднанню кількох видів бізнесу. Це викликано необхідністю досягнення фінансової стабільності, рівномірного обігу капіталу та зменшення ризику від можливих невдач при моновиробництві. Банки надають короткотермінові позички (до 5 років); довготермінові інвестиційні кредити для будівництва загальної забудови (до 10 років) та спеціальних будівель (до 7 років). Для отримання земельних ділянок фермер може отримати довготерміновий інвестиційний кредит на 25 років. Банк надає велику увагу підготовці нових фінансових менеджерів, використовуючи практичні завдання та стажування при розробці бізнес-планів та плануванні бюджетів конкретних фермерських господарств.

6) Росія. Росія вже має досвід створення сімейних тваринницьких ферм. Як вважають російські експерти створення сімейних ферм – це шлях відродження галузі тваринництва та забезпечення внутрішнього ринку вітчизняною продукцією. На виконання цих завдань спрямована галузева цільова програма «Розвиток пілотних сімейних тваринницьких ферм на базі сільськогосподарських (фермерських) господарств на 2009-2011 роки». Реалізація галузевої цільової програми почалася в 2009 році, ця програма продовжена на 2012-2014 роки. В

А. Штангрет: головна ознака економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування сьогодні і високий потенціал розвитку в майбутньому [2].

І. Голюк: врахування специфічних, адресних особливостей об'єкта дослідження (наприклад, галузь) в умовах появи негативних явищ з рисами невизначеності й ризику, що спричиняє відхилення стану економічної безпеки від запланованого [7].

На основі вище перелічених визначень понять «економічну безпеку» можна охарактеризувати, як стан захищеності життєво важливих економічних інтересів підприємства від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища, який формується шляхом реалізації системи заходів обліково-аналітичного, інформаційного, правового та організаційного характеру.

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є ступінь досконалості законодавчої бази, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість регіону, держави. Насамперед, економічна безпека підприємства залежить від економічної безпеки держави, регіону, адже ґрунтується на їхньому фінансовому, сировинному та виробничому потенціалі, перспективах розвитку.

Досі проблеми економічної безпеки виступали головним предметом вивчення західних фахівців. Українські та російські дослідники звернулися до цієї проблематики порівняно недавно, тож категорія економічної безпеки є новою для української економіки. Її поява обумовлена ринковою трансформацією економіки України та прагненням інтегрування в систему світогосподарських зв'язків.

Економічна безпека як наука в Україні зародилася на початку 90-х років минулого століття і розглядалася науковцями з позиції захисту комерційної таємниці підприємства. Цьому сприяли трансформаційні процеси в економіці країни, що призвели до зміни форм власності підприємств, що у свою чергу спонукало їх до захисту своїх комерційних таємниць, інтелектуальної власності і взагалі інформації як найціннішого товару.

В подальшому, досліджуючи дане поняття вчені-економісти почали виділяти зовнішні впливи на економічну безпеку підприємства, а сам термін «економічна безпека» трактувати як «захищеність економічних інтересів підприємства від впливу несприятливих умов зовнішнього середовища». Як основне джерело виникнення загроз економічній безпеці підприємства почали розглядати державу [3].

Сучасний стан розвитку поняття «економічна безпека підприємства» дозволяє розглядати економічну безпеку господарюючого суб'єкта в залежності від його галузевої приналежності.

З проведеної оцінки робіт вчених-економістів з питань економічної безпеки підприємства випливає, що еволюція поняття «економічна безпека підприємства» пройшла шість етапів розвитку [3].

Перший етап тривав з 1991 року по 1997 рік. Вважалося, що загрози економічній безпеці підприємства виникали зі сторони персоналу підприємства, який міг розголосити його комерційну таємницю.

На другому етапі розвитку (1998 – 1999 рр.) поняття «економічна безпека підприємства» почали розглядати можливий негативний вплив на його діяльність зовнішнього середовища.

Для третього етапу розвитку поняття «економічна безпека підприємства» (1999 – 2001 рр.) характерний розгляд цього поняття з позиції окремих аспектів діяльності підприємства.

Паралельно з третім етапом у 1999 році почав свій розвиток четвертий етап, який тривав до 2002 року. Головною ознакою цього етапу є виділення функціональних складових економічної безпеки підприємства, а загрози починають розділятися на зовнішні і внутрішні, залежно від кожної складової.

З 2002 року по 2005 рік тривав п'ятий етап розвитку поняття «економічна безпека підприємства». На цьому етапі розвитку економічна безпека підприємства ототожнюється з ефективним його функціонуванням у ситуації ризику.

Шостий етап розвитку цього поняття почався у 2005 році і триває сьогодні. Його особливістю є розгляд економічної безпеки підприємства в залежності від його галузевої приналежності, а загрози економічній безпеці підприємства розглядаються як з боку зовнішнього так і внутрішнього середовища функціонування підприємства.

Отже, економічна безпека є поняттям багатогранним і вивчення її на рівні підприємств потребує проведення оцінки і аналізу їхньої діяльності з метою пошуку різних шляхів виживання, розвитку та адаптації.

Література:

1. Антикризисное управління та санація підприємств: [навч. пос.] / Воробйов В.І., Штангрет А.М., Петрашова О.М., Мельников О.В. – К.: Укр НДІСВД, 2011. – 396с.
2. Штангрет А.М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення: [монографія] / А.М. Штангрет, Я.В. Котляревський, М.М. Караїм. – Л: УАД, 2012. – 288с.
3. Дулеба Н.В. Дослідження трансформації поняття «економічна безпека підприємства». [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу до сторінки: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2387>
4. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу : <http://www.safetyfactor.ru>
5. Дубецька С. П. Економічна безпека підприємства України / С. П. Дубецька // Недержавна система безпеки підприємництва як суб'єкт національної безпеки України: Збірник наук.-практ. конф., Київ, 16-17 травня 2001 р. – К.:

продвинути рівень качественного поголовья. В прошлом году уже было доставлено 1347 голов двух пород: герефорд и ангус. Эти породы легко адаптируются к казахстанским условиям [14].

Продолжением и развитием программы «Сыбага» в развитии фермерских крестьянских хозяйств стала концепция проекта «Жайлау», направленная на создание и развитие коммерческого стада в фермерских хозяйствах, заполнение откормочных площадок и увеличение производства мяса. Целью Программы «Жайлау» является создание семейных животноводческих ферм, дальнейшее развитие фермерских и крестьянских хозяйств; увеличение и распространение на территории Республики Казахстан высокотехнологического фермерства – как основы сельскохозяйственного производства [6].

Есть мировая практика ведения сельскохозяйственного производства, которая показывает, что за последние 50 – 80 лет лучших показателей в животноводстве добились те страны, которые в свое время применили программу по развитию и содержанию фермерских хозяйств.

1) США. Основным предприятием сельского хозяйства являются фермерские хозяйства, которые достигают в своей работе почти стопроцентной товарности. 67 % сельскохозяйственной продукции производят крупные фермерские хозяйства. В США насчитывается порядка 2,1 млн. ферм, на которых работает около 3,0 млн. человек. В системе государственного регулирования экономики страны важным является функционирование сельскохозяйственного кредита, в том числе льготного. Государственное регулирование сельскохозяйственного кредита выражается в следующих формах: создание особых государственных кредитных институтов, организующих деятельность сети кооперативных банков сельскохозяйственного кредита; наделение кредитных организаций правом выпуска ценных бумаг; облегчение фермерам доступа к кредиту с помощью низких кредитных ставок; бюджетное финансирование организаций сельскохозяйственного кредита для покрытия убытков, вызванных снижением кредитных ставок и неуплатой кредитов. Под контролем Министерства сельского хозяйства функционирует ряд финансово – кредитных организаций, осуществляющих льготное кредитование фермеров.

2) Канада. В Канаде около 98% фермерских хозяйств являются семейными предприятиями, на одно фермерское хозяйство приходится 52 коровы. Помощь в организации фермерского хозяйства, приобретении родительского стада или молодняка для последующего откорма предоставляется через Федеральную кредитную сельскохозяйственную корпорацию. Субсидии (дотации) в Канаде очень незначительные по сравнению с США или Европейским Союзом, на уровне 3-5% от доходов. Однако помощь фермерам идет не только через прямые субсидии, но и через различные программы стабилизации в связи с конкретными финансовыми проблемами в аграрном секторе, вызванными стихийными бедствиями или неблагоприятными факторами мирового рынка.

программы Корпорацией профинансировано 500 проектов на 8 666,95 млн. тенге на приобретение около 50 600 тыс. голов КРС [8].

Участие АО «Фонд финансовой поддержки сельского хозяйства» в программе осуществляется в виде кредитования фермерских хозяйств из средств республиканского бюджета, собственных и привлеченных Обществом средств. Целью программы является вовлечение крестьянских и фермерских хозяйств в процесс увеличения и улучшения качественных показателей местного скота в рамках программы по увеличению товарного мясного стада КРС. Программа реализуется через филиалы и представительства Фонда, а также через сеть микрокредитных организаций. Кредиты фермерским хозяйствам выдаются под 6% годовых на срок до 7 лет. Сумма кредита – от 1 до 18 млн. тенге. Из республиканского бюджета на реализацию программы Фонду выделено 6 млрд. тенге, которые сегодня полностью освоены. В 2011-2012 г.г. Фондом по программе «Сыбага» профинансировано 1500 проектов на общую сумму 9427,3 млн. тенге, за счет которых заемщиками приобретено 53 829 голов КРС, в том числе 2 162 быка.

Наиболее активно программа реализуется в Алматинской, Восточно-Казахстанской, Западно-Казахстанской и Северо-Казахстанской областях.

В рамках программы «Сыбага» вошел Кызылординский район. Целью этого проекта стала молочно-товарная ферма, рассчитанная на 660 голов крупного рогатого скота. Данный ход поможет увеличить объем производства молока практически в 2,5 раза. На данном проекте будут использоваться исключительно немецкое и итальянское оборудование, что позволит расширить ассортимент продукции от 8 видов до 16. На сегодняшний день уже завезено около 1000 голов крупнорогатого скота, 5185 овец, 500 лошадей, 79 верблюдов. В области существует 23 племенных хозяйства, а также один дистрибуторский центр, чья задача заключается в улучшении племенных пород. Программа «Сыбага» охватила и Алматинскую область. Участие в ней приняли почти 30 различных фермерских хозяйств. В область планируют завезти около 3 414 голов скота [8].

В рамках еще одной, более масштабной программы в Северном регионе Казахстана, благодаря финансовой поддержке правительства, будет реализовано более 170 проектов по развитию мясного животноводства и 17 по строительству и реконструкции молочных комплексов и ферм. Программа рассчитана на 2011-2015 годы и за это время будет создано большое количество откормочных площадок для крупного рогатого скота, общим объемом в 10 тыс. голов; организовано хозяйств-репродукторов на 4 тыс. голов; и фермерских хозяйств еще на 12 тыс. В Тайыншинском районе будет осуществлено 22 проекта, направленных на переработку сельскохозяйственной продукции. Создан племенной центр по трансплантации эмбрионов скота мясного направления.

В Акмолинской области в селе Мамай был реализован проект совместно с американской стороной ТОО «KazBeef Ltd». Недавно в комплекс был осуществлен завоз чистопородного скота из Америки. Также в данном проекте будут использоваться только самые инновационные технологии с целью поддержать и

Вид-во Європейського ун-ту фін., інформ. систем, менедж. і бізнесу, 2003. – С. 146-172.

6. Кузенко Т. Б. Планування економічної безпеки підприємств в умовах ринкової економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : (08.06.01) / Т. Б. Кузенко ; Європейського ун-ту фін., інформ. систем, менедж. і бізнесу, К., 2004. – 18 с.

7. Голиков І.В. Суть та еволюція поняття економічна безпека // Проблеми економіки. – 2014. – №1. – С. 309 – 313.

Асистент Лозовик Д.Б., студент Шевчук Ю.В.

*Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського, Україна*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах конкуренція є визначальним фактором впорядкування цін, стимулом інноваційних процесів. Вона сприяє витісненню з виробництва не-ефективних підприємств, раціональному використанню ресурсів, запобігає диктату виробників-монополістів щодо споживача.

Питання оцінки конкурентоспроможності підприємства розглядалися різними вченими, зокрема: Портером М. Е., Герчиковою І. Н., Градовим А. П., Калугіною З. А., Іващенко Г. А., Діксоном П. Р., Піддубним І. О., Фатхутдиновим Р. А., Долинською М. Г., Мисаковим В. С. та ін.

Актуальність дослідження конкурентоспроможності підприємства зростає в процесі формування ринкових відносин і створення конкурентного середовища, без якого говорити про конкурентоспроможність взагалі не має сенсу. Проблема конкурентоспроможності тісно пов'язана з проблемою продуктивності, ефективності господарської діяльності. Це обумовлено тим, що саме зростання ефективності є запорукою конкурентоспроможності підприємств. Зважаючи на це, перед будь-якою організацією постає проблема стратегічного й тактичного управління розвитком здатності підприємства виживати в ринкових умовах, яке засноване на якомога точному та адекватному оцінюванні власної конкурентоспроможності [3, с. 126].

Рівень конкурентоспроможності підприємства можна визначати багатьма методами, такими, як: графічні, матричні, розрахункові та комбіновані (розрахунково-матричні, розрахунково-графічні) методи. Кожний з них має свої переваги та недоліки [4, с. 315].

Найбільш обґрунтованим є використання методу інтегральної оцінки конкурентоспроможності на основі розрахунку таких груп відносних показників:

1. Ефективності виробничо-збутової діяльності підприємства (витрати на виробництво одиниці продукції; рентабельність товару; рентабельність продажу; коефіцієнт завантаження виробничих потужностей);

2. Фінансового стану підприємства (коефіцієнт автономії, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт оборотності обігових коштів);

3. Конкурентоспроможності товару (якість товару, ціна товару).

У зв'язку з тим, що кожний з цих показників має різний ступінь важливості для розрахунку коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства ($K_{КП}$), експертним шляхом були визначені коефіцієнти значущості критеріїв, а також коефіцієнти кожного показника відповідного критерію [2, с. 6].

Розрахунок критеріїв і коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства проводиться за формулою середньозваженої арифметичної.

Коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства ($K_{КП}$) розраховується за формулою:

$$K_{КП} = 0,38E_{ВЗ} + 0,29ФС + 0,33K_T, \quad (1)$$

де $E_{ВЗ}$ – значення критерію ефективності виробничої діяльності підприємства;

$ФС$ – значення критерію фінансового стану підприємства;

K_T – значення критерію конкурентоспроможності товару;

0,38; 0,29; 0,33 – коефіцієнти вагомості критеріїв [1, с. 52].

Дана методика недостатньо враховує особливості діяльності підприємства, і тому для поліпшення процесу формування детальної оцінки конкурентоспроможності підприємства пропонується внести деякі зміни. Це дасть змогу максимально враховувати багатоаспектність підприємницької діяльності.

У загальну формулу розрахунку коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства слід додати нові змінні, зокрема: критерій фінансової результативності (ФР), який розраховується окремо від критерію фінансового стану (ФС); критерій ефективності інноваційної діяльності ($E_{ІД}$) підприємства. Зважаючи на сучасний стан формула визначення коефіцієнта конкурентоспроможності набуває наступного вигляду:

$$K_{КП} = 0,12E_{ВЗ} + 0,17ФС + 0,20ФР + 0,06E_{ІД} + 0,45K_T, \quad (2)$$

Найбільший коефіцієнт значущості має критерій конкурентоспроможності товару тому, що саме продукція, яку виробляє підприємство визначає коло її відносин із зовнішнім світом. Інші критерії, які входять до даної формули є певною мірою похідними саме від нього.

Групи відносних показників за кожним критерієм набувають такого вигляду:

АГРАРНАТА ІКОНОМІКА

Окутаева С.Т.

докторант КАТУ ім.С.Сейфуллина

г. Астана, Республіка Казахстан

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА ОТРАСЛИ ЖИВОТНОВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Предпринятые меры в рамках реализации «Государственной агропродовольственной программы Республики Казахстан на 2003-2005 годы» по ускоренному развитию животноводства позволили приостановить процесс дестабилизации отечественного скотоводства, наметилась тенденция его оживления. Реализация отраслевых целевых программ призвана обеспечить возрождение молочного скотоводства и создание масштабного мясного скотоводства, что позволит в перспективе научно обосновано и в интересах всего населения, удовлетворить спрос на молоко и молочные продукты, мясо и мясопродукты за счёт отечественного производства [1].

29 июня 2011 года Правительством Республики Казахстан был принят Комплексный план мероприятий по реализации проекта «Развитие экспортного потенциала мяса крупного рогатого скота на 2011-2015 годы». В данном документе предусмотрены плановые показатели по привлечению к участию в проекте мелких и средних крестьянских фермерских хозяйств. С февраля 2011 года дочерними компаниями холдинга «КазАгро» – АО «Фонд финансовой поддержки сельского хозяйства» и АО «Аграрная кредитная корпорация» – реализуется программа «Сыбаға» по кредитованию крестьянских (фермерских) хозяйств на приобретение маточного поголовья КРС. В рамках программы за два неполных года профинансировано 2000 проектов (через АО «ФФПСХ» – 1500, через АО «АКК» – 500 проектов) на общую сумму 17 млрд. 910 млн. тенге, при запланированном объеме 84 тысячи приобретено более 101 тысячи голов КРС[2].

Целью деятельности АО «Аграрная кредитная корпорация» в реализации программы «Сыбаға» является стимулирование привлечения малого и среднего бизнеса в развитие мясного животноводства, увеличение доли скота мясного направления, развитие конкурентной среды и инфраструктуры на рынке воспроизводства КРС. Для реализации данной программы из республиканского бюджета Аграрной кредитной корпорации выделено 8,2 млрд. тенге. Условия кредитования следующие: ставка вознаграждения – 6 % годовых, сроки кредитования на приобретение маточного поголовья КРС, в т.ч. быков производителей – до 84 месяцев, на пополнение оборотных средств – до 24 месяцев. С начала реализации

у багатьох підприємствах прості процедури замовлення були замінені на комплексні процедури менеджменту замовлень, що включають в себе всі необхідні логістичні активності.

Ефективний менеджмент замовлень сприяє реалізації маркетингової стратегії підприємства на ринку та отриманню конкурентних переваг за рахунок більш швидкого переорієнтування виробництва на зміну обсягу, асортименту готової продукції. Досягнення точних, добре скоординованих за часом, обсягом і якістю процедур виконання замовлень неможливо без системи планів і логістичних дій, спрямованих на реалізацію попиту з оптимальними витратами і часу циклу замовлення [4].

Планування менеджменту замовлень дозволяє мати наступні переваги:

- приймати більш ефективні рішення стосовно реалізації плану з позицій зниження витрат і поліпшення логістичного сервісу ЛЛС (наприклад, перевізник може запропонувати оптимальний спосіб перевезення, вид транспорту, визначити оптимальний тип транспортного засобу, з максимальним використанням вантажопідйомності і надійність доставки, розробити маршрутизацію, та забезпечити експедирування вантажу;

- дозволяє знаходити вузькі місця й резерви зниження витрат і часу циклу виконання замовлення, координувати функціонування окремих джерел в інформаційному, фінансовому й дистрибутивному аспектах [3].

Отже, логістичний цикл замовлення є одним з головних складових загального логістичного циклу, але також разом з цим довготривалим. Тому, на сьогоднішній день багато підприємств зацікавлені в його скороченні, так як це дасть можливість зменшити витрати часу та матеріальних ресурсів.

Література:

1. Гаджинский А. М. Оценка эффективности закупочной логистики / А. М. Гаджинский // Справочник экономиста. – 2010. – № 12. – с. 12–14.
2. Николашин В.М., Сеницына А.С. «Основы логистики», учебник – 2007. – 252с.
3. Горяинов О.М. Теория і практика дисципліни «Логістика» (для менеджерів): Навчальний посібник. – Харків: НТМТ, 2009. – 522с.
4. Сергеев В.И. Логистика в бизнесе: Учебник. – М.: ИНФРА – М, 2009. – 608с.

1. Ефективність виробничо-збутової діяльності підприємства (фондовіддача; продуктивність праці; коефіцієнт завантаження виробничих потужностей; ефективність рекламної діяльності);

2. Фінансовий стан підприємства (коефіцієнт автономії, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт оборотності обігових коштів);

3. Фінансова результативність (рентабельність продукції, рентабельність продажу, рентабельність активів);

4. Ефективність інноваційної діяльності (частка нововведень у загальному обсязі виробництва продукції; рівень реалізації нової продукції);

5. Конкурентоспроможність товару (рівень браку, ціна товару, міра соціальної адресності, рівень сертифікованості продукції, екологічність товару, величина ринкової частки продукції підприємства).

Поява інноваційного критерію в процесі удосконалення методики інтегральної оцінки конкурентоспроможності підприємства зумовлена підвищенням ролі нововведень у підвищенні прибутковості підприємства, формуванні стійкого попиту та створенні конкурентних переваг.

Розширення оціночного інструментарію критерію конкурентоспроможності товару пов'язане із необхідністю якомога ширшого врахування впливу факторів зовнішнього середовища. Дослідження кожного показника для цього критерію дає конкретне визначення проблемної зони у виробництві саме цього товару з позиції відносин зі споживачами, конкурентами, постачальниками сировини та державою.

У зв'язку з цим слід зазначити, що така система показників оцінки конкурентоспроможності підприємства дає широкий спектр можливостей для обґрунтованого та націленого її формування з визначенням впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Запропонований метод є досить простим у використанні, не потребує великого масиву вхідної інформації та допомагає виявити й показати сильні і слабкі сторони підприємства, дозволяє швидко та об'єктивно отримати картину становища підприємства на галузевому ринку.

Своєчасне виявлення сильних та слабких сторін підприємства за допомогою використання наведеної методики є важливим фактором підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Література:

1. Булах І.В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства: теоретико-методологічний аспект // Матеріали 8-ої Міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених «Економіка і маркетинг в XXI сторіччі». В 2-х частинах. Ч.1.- Донецьк: ДРУК-ІНФО, 2010.- С. 52 – 54.
2. Івашенко Г.А. Оцінка організаційно-економічних факторів формування конкурентоспроможності підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Харк. нац. екон. ун-т. – Х., 2005. – 19 с.

3. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства/ За ред. І. О. Піддубного.- 2-е вид., стереотип.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011.- 370 с.

4. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент.-М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892 с.

Д.е.н., проф. Маслак О.І., Матяш Н.В., Авдєєнко А.Л.

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Україна

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі глобалізації економіки України прогресивні технології відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності економіки, а їхнє розроблення становить основу інтелектуального капіталу, який значною мірою впливає на розвиток суспільства майбутнього.

За умов зменшення запасів органічного палива і природних ресурсів прискорення процесів світової економічної глобалізації з такими їхніми негативними наслідками, як втрата національної ідентичності для низки слаборозвинених країн, занепад національних економік, збільшення нерівності між супербагатством меншості і супербідністю більшості населення планети, загострення суспільних і міжетнічних відносин, людство перебуває в очікуванні нового напрямку розвитку, в основу якого покладено нову економіку, що ґрунтується на прогресивних технологіях та інтелектуальному капіталі [2].

Більшість економістів схильні вважати, що інтелектуальна власність – це матеріально виражений результат розумової діяльності, який охороняється встановленими нормами і офіційними документами і надає автору виняткове право на нього. Вона є одним з наймогутніших стимуляторів прогресу в усіх галузях нашого життя [2].

Серед вчених, які займалися питанням інтелектуальної власності, багато українських та західних дослідників: М.П. Цибульов, Ю.М. Кузнєцов, П.П. Крайнев, М.В. Вачевський, О.А. Підпригора, В.Г. Савенко, П.Г. Перерва, Ідріс Каміл, Гордон В. Сміт, Стівен Дж. Френк, Девід Дж. Тіз та інші.

З точки зору обґрунтування інтелектуальної власності в сучасних умовах глобалізації економіки та комерціалізації інтелектуальної власності є доцільним характеризувати поняття інтелектуальної власності як товару та капіталу [1]:

Любарець О.В., доц.. Луценко І.С.

*Національний технічний університет України
«Київський Політехнічний Інститут», Україна*

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ЛОГІСТИЧНОГО ЦИКЛУ ЗАМОВЛЕННЯ

Логістичний менеджмент на будь-якому виробничому підприємстві починається з приймання і обробки замовлення споживачів готової продукції. Специфіка поняття «замовлення» полягає в тому, що воно об'єднує загалом різні інтенси продавця і покупця і сприяє їх реалізації. Основна робота із забезпечення замовлення здійснюється постачальником, в той час, як споживач лише генерує замовлення і отримуючи замовлений товар здійснює частковий контроль за дотриманням вимог замовлення. Загальна процедура управління цими замовленнями налічує декілька етапів, які утворюють логістичний цикл замовлення.

Однією із головних цілей організації логістичного циклу замовлень є надійне і якісне забезпечення як підприємств матеріального виробництва, так і організацій і установ інших сфер господарського комплексу, необхідними для виконання виробничих і інших функціональних завдань матеріальними ресурсами [2].

Основними етапами логістичного циклу замовлення є [1]:

- формування замовлення – визначення потреби споживача і її оформлення;
- зовнішньої передачі замовлення – передача параметрів замовлення потенційному постачальнику;
- прийому і попередньої обробки інформації про замовлення – отримання замовлень з різних джерел та з допомогою різних комунікаційних каналів;
- визначення вимог замовлення (конфігурація) – всі замовлення містять як товарні так і сервісні параметри, які необхідно усвідомити і на основі цього сформулювати вимоги, яким повинно відповідати виконане замовлення;
- внутрішнє переміщення замовлення – переміщення інформації про вимоги замовлення з пункту прийому замовлення до пункту його виконання;
- визначення джерел формування замовлення – потрібно визначити конкретні джерела задоволення продуктивних і сервісних вимог замовлення за рахунок власних або залучених в процесі виконання замовлення ресурсів;
- планування процесу виконання замовлення – після визначення джерел формування замовлень планується діяльність відповідального за його виконання органу;
- моніторингу і контролю за виконанням замовлення – одним із засобів ефективного виконання замовлення є контроль та загальний моніторинг за його виконанням.

Головним критерієм успіху менеджменту замовлень повинна бути ідентифікація ефективних шляхів задоволення великої множини різних типів споживачів з їх специфічним попитом та вимогами до якості продукції. У зв'язку з цим,

міжнародними і місними поставщиками по найбільш значимим критеріям. Обычно, критерии этой модели вероятностные и недетерминированные. Особенно это касается закупочных цен, затрат на обеспечение качества и издержек, связанных с дефицитом товаров. Подобные затраты неизвестны заранее. Кроме того, спрос, ориентированный на продукт, как правило, не является постоянным. Специалист, принимающий решения о выборе каналов поставок должен учитывать непостоянство этих данных. После того как принято решение о поставщиках, следует рассмотреть вид и грузоподъемность транспортного средства. Кроме того, компании необходимо решить вопрос об использовании собственного транспорта либо передачи операции по перевозке груза сторонней организации, т.е. использовать аутсорсинг. Для каждого выбранного рынка или поставщика должны быть приняты во внимание все возможные виды транспортировки и дополнительные меры по сохранности груза. Объединяя особенности в выборе поставщика и перевозчика, можно получить картину распределения затрат для каждого продукта и вида транспортировки. Таким образом экологическая, политическая, социальная и инфраструктурная ситуация играют важную роль в международной системе поставок, влияя на возникающие риски, которые затрагивают не только производство разных продуктов, но и транспортировку готового продукта до клиента или заказчика. Во многих случаях, которые мы рассмотрели выше, можно избежать или снизить риски, путем применения процедуры управления рисками. К числу мер, снижающих определенную группу рисков можно отнести: увеличение мощности производства, покупку современного оборудования, установление взаимовыгодных связей со своими поставщиками, а также поддержание стабильных политических отношений на межправительственном уровне.

Литература:

1. Avdeichikova E. The formation of regional logistics center basis of regional and national infrastructure. Dynamics and Sustainability in International Logistics and Supply Chain Management. Proceedings of the 6th German-Russian Logistics and SCM Workshop DR-LOG 2011 in Bremen. Cuvillier Verlag. Goettingen, 2011.- S.472-482.
2. Бродецкий Г.Л. Управление рисками в логистике: учеб. Пособие /Г.Л. Бродецкий, Д.А. Гусев, Е.А. Елин.- М.: Издательский центр «Академия», 2010.- 192с.
3. Lacks R., Siepermann M., Khushnood M. CONSIDERING INTERNAL AND EXTERNAL RISKS IN INTERNATIONAL SUPPLY CHAINS. Flexibility and adaptability of global supply chains» Tagungsband des 7. Deutsch – Russischen Logistik Workshop, Ivanov D., Sokolov B., Kaeschel J. Sankt- Petersburg, 2012,S.480.

• як товар інтелектуальна власність є нематеріальним активом, що використовується у господарській діяльності та може бути швидко і без значних витрат відтворений і розповсюджений;

• як капітал інтелектуальна власність є ресурсом, який об'єднує знання, досвід, інформацію, які можна використовувати для одержання прибутку або інших ринкових вигод.

Доводиться констатувати, що світовий ринок високотехнологічних товарів і послуг є уже сформованим, в той час як Україні доводиться не тільки відвоювати в ньому свою нішу, але й постійно боротися за свою присутність.

Науковість економіки України у три рази менша, за встановлений орієнтир стратегічного розвитку Європи. Найбільш результативна наукова діяльність відзначається у секторі вищої освіти. За останні п'ять років не відзначається прогресу у розвитку інтелектуальної власності. У загальному обсязі реалізованої продукції частка інноваційної продукції недопустимо мала, що відображається у загальному гальмуванні економічного зростання [4].

Парадокс інтелектуального розвитку України полягає в сенсі наростаючого наукового піднесення та разом з тим технологічного відставання вітчизняної економіки в порівнянні з іншими розвинутими країнами світу. Він спричинений незначним рівнем комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, що розробляються та як наслідок маємо низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Для підвищення рівня комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності необхідно мати дієвий механізм залучення до цього процесу виробників та промисловців. Ми ж спостерігаємо фактичний розрив між наукою та промисловістю [3]. Тобто, в Україні між тими, хто формує пропозицію на об'єкти інтелектуальної власності (вищі навчальні заклади) та тими, хто формує на них попит (бізнес) дуже слабо розвинені зв'язки.

Отже, однією з головних перешкод розвитку інтелектуальної власності в умовах глобалізаційних економічних процесів в Україні, яку треба подолати, є недостатня інфраструктура комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Як наслідок – недостатнє інформаційне, фінансове забезпечення промислових підприємств, діяльність яких спрямована на виробництво наукоємної продукції.

Економіка України в своєму глобалізаційному розвитку з часом має оцінювати інтелектуальний капітал значно вище, ніж гроші, технології чи інші ресурси, втілені у фізичний капітал у вигляді промислового, торговельного, банківського чи фінансового капіталу, оскільки інтелектуальний капітал в умовах глобалізації отримує мотивацію для самозростання. Більше того, у сучасній економіці, яка ґрунтується на високих технологіях, знаннях, гнучкому врахуванні кон'юнктури, попиту на ідеї, інтелект, стрімко зростає. Інтелектуальна власність займатиме провідне місце серед наукових підходів, що визначають відносини людей у сучасних ринкових умовах.

Література:

1. Амосов О.Ю. Интеллектуальна власність в умовах економіки знань / О.Ю. Амосов // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2011. – Вип. 2 (33). – С. 264-267.
2. Жовтанецька О.О. Интеллектуальна власність в умовах глобалізації / О.О. Жовтанецька, А.З. Жовтанецький // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2008. – № 624. – С. 221-226.
3. Савченко О.І. Визначення основних підходів необхідності розвитку українського ринку об'єктів інтелектуальної власності / О.І. Савченко, О.С. Кесарева, О.М. Плотнікова // Сборник научных трудов «Вестник НТУ «ХПИ»: Технічний прогрес та ефективність виробництва №8 – Вестник НТУ «ХПИ», 2010. – С. 143-150.
4. Ярмош В.В. Удосконалення системи управління інтелектуальною власністю / В.В. Ярмош // Економіка промисловості. – 2010. – № 1. – С. 96-101.

Ткаченко Сергей Анатольевич

к.э.н., доцент кафедры учёта и аудита, проректор по научно-педагогической работе ВУЗ МТУ «Николаевская политехника», Украина

СОЗДАНИЕ ДЛЯ ПРЕДПРИЯТИЙ УНИВЕРСАЛЬНЫХ МЕТОДИЧЕСКИХ МАТЕРИАЛОВ ПО АНАЛИТИЧЕСКОЙ ОБРАБОТКЕ ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ

Подсистема аналитической обработки информации, как и любая другая подсистема, функционально развитой системы управления специального назначения промышленным предприятием и научно-производственным объединением, наряду с функциональной частью включает и обеспечивающие элементы – это комплексы методических, информационных, программных, технических и организационных проектных решений, необходимых для её создания, внедрения и функционирования. Ведущее положение среди перечисленных элементов занимает методическое обеспечение подсистемы, представляющее совокупность руководящих материалов (методик, инструкций, положений и др.), определяющих содержание функции экономического анализа и регламентирующих порядок её осуществления на всех уровнях иерархии управления современным производством. Комплексность экономического анализа в практических условиях может быть обеспечена только при наличии на промышленных предприятиях и научно-производственных объединениях методических материалов, определяющих порядок взаимосвязанного и согласованного во времени исследования многообразных аспектов хозяйственной деятельности на различных уровнях управления

и стихийные бедствия могут привести к недоступности сырья или материалов. Кроме того, инфраструктура развивающихся стран обычно оставляет желать лучшего, технические проблемы и старые технологии также регулярно приводят к нарушениям и сбоям. В области закупок в международных цепях главным риском является то, что клиент или заказчик может не получить нужное количество товара, желаемого качества вовремя. В рассмотренном примере производство ткани и одежды в Пакистане напрямую зависит от беспорядков в стране, снижения поставок газа и электроэнергии. Проблемы с электроэнергией, поломка старого оборудования приводят к недостающим объёмам производства ткани и одежды на местных Пакистанских фабриках. В этом случае местные пакистанские поставщики не имеют приоритет для поставки товаров по сравнению с европейским рынком, где цены более высокие, но больше возможности в планировании и соблюдении графиков поставок. Следующей проблемой производства готовой продукции является недостаток квалифицированных работников. Таким образом, политические и социальные проблемы, упомянутые выше, нарушают непрерывность производства и цепи поставок. С другой стороны, движение товаров от производителя к потребителю также зависит от указанных выше общих рисков, т.е. беспорядков, забастовок, суровых погодных условий, коррупции, воровства и т.д. Основной риск состоит в том, что товары не могут быть поставлены к морскому порту вовремя, вследствие чего возникают большие задержки. Это обычно приводит к дефициту и штрафам, и как следствие к росту затрат. В случае с изготовлением и поставкой одежды, ее качество не изменится, если произойдет задержка в пути, тем не менее, чем дольше длится транспортировка, тем больше вероятность потерять товар вследствие воровства, коррупции или изменений в спросе т.д. Для того чтобы обеспечить стабильную поставку товаров с желаемым качеством, компания – заказчик должна инвестировать в своего поставщика деньги на обучение персонала и покупку нового оборудования, технологий и инфраструктуру. Практика свидетельствует, что логистическая инфраструктура существенно влияет как в целом на социально-экономическое развитие страны и региона, так и на развитие производства и бизнес-организации. Однако с одной стороны отсталая логистическая инфраструктура может сдерживать развитие страны и региона в целом. С другой стороны не скоординированное создание разрозненных объектов инфраструктуры способно усугубить изоляцию хозяйствующих структур. Это подтверждает необходимость комплексного подхода к формированию механизмов интеграции всех участников цепи поставок, т.е. производителей, перевозчиков, экспедиторов и других посредников в комплексную систему товародвижения[1]. Для большей степени уверенности партнёров должен быть разработан и принят план долгосрочного сотрудничества на период от 5 до 10 лет. При этом, чтобы принять решение о структуре глобальной цепи поставок, необходимо рассчитать экономический эффект от внедрения новых международных поставщиков и учитывать неопределённость последствий этого решения. В частности подвергается анализу ситуация, с использованием простой модели цепочки поставок с одним предприятием, которое выбирается между несколькими

цепях поставок увеличивается многократно, отсюда увеличивается число и размер рисков, разнообразных не только по своей природе, но и по месту их возникновения. Сегодня почти каждое предприятие является частью международной цепи поставок, будь то в качестве поставщика или клиента. Они требуют высокой координации потоков товаров, услуг, информации и финансовых средств, как в пределах страны, так и на международном уровне. Даже тогда, когда предприятие действует на едином рынке или в пределах одного региона, оно сталкивается с рисками и проблемами. Но чем больше рынков, регионов или стран участвуют в международной цепи поставок, тем более неясной становится ситуации риска. Особенно нестабильна цепь поставок, когда предприятие входит в группу развивающихся стран. В связи с этим должен применяться иной стандарт взаимоотношений и планирования рисками, чем в случае с компаниями, дислоцирующихся в индустриально-развитых странах. Это объясняется широким перечнем факторов, таких как: политическая ситуация в стране, культурные и экономические обстоятельства или экологическая опасность. Безусловно, эти факторы приводят к проблемам в рамках цепи поставок [3]. Чтобы охарактеризовать проблему риска на международном уровне, рассмотрим пример, озвученный на Российско-Немецком Логистическом Форуме DR LOG-2012г, в Санкт-Петербурге немецкими специалистами. В настоящее время многие фабрики в Пакистане производят одежду для европейского и североамериканского рынков. Местные предприятия изготавливают свою продукцию по индивидуальным заказам, так как требования клиентов по типу и цвету ткани, типу модели и размерам предмета одежды различны. Для пошива одежды используются ткани местного производства. При этом процесс производства одежды имеет более низкие затраты, что делает Пакистан конкурентоспособным на международном рынке. Цепь поставок выглядит следующим образом: ткань закупается на ткацких фабриках Пакистана, а упаковочные материалы, аксессуары и этикетки закупаются как на местном рынке, так и в Европе. Затем готовая продукция упаковывается и отправляется к заказчику. При этом, сбои в поставках, а также различные их последствия в Пакистане проявляются намного чаще, чем в промышленно развитых странах. Например, это могут быть проблемы, связанные с электроэнергией необходимой для производственного процесса, возникают неисправности, которые могут длиться от нескольких минут до нескольких суток. Нестабильность политической ситуации также может повлиять на производство одежды. Например, забастовки и беспорядки приводят к простоям производства и транспортным проблемам. Кроме того, имеет место коррупция в структурах власти, что часто является серьезной проблемой. Социальная ситуация, а от этого и культурное поведение работников развивающихся стран отличается от режима и структуры труда промышленно развитых стран. Для некоторых стран Востока существует частичная занятость рабочих в сельском хозяйстве. В связи с этим их график рабочего времени должен позволять им трудиться на своих участках земли. Что касается рисков в международных системах при транспортировке, то они часто проявляются в неопределенных и зачастую в нестандартных ситуациях. Суровые погодные условия

производством (объединение, предприятие, цех, участок, бригада, рабочее место) и многое др.

Хотя в общеотраслевых руководящих методических материалах по созданию функционально развитых систем управления специального назначения промышленными предприятиями и научно-производственными объединениями методическое обеспечение как самостоятельный вид не предусматривается, практика убедительно свидетельствует, что эффективное формирование и внедрение функций управления возможно только на основе глубокой проработки методических аспектов каждой конкретной функции. Следует отметить тот факт, что ещё не все функции управления промышленными предприятиями и научно-производственными объединениями повсеместно обеспечены методическими материалами в одинаковой мере и др.

Сравнительно хорошо обеспечены методическими разработками функции планирования и бухгалтерского учёта, по которым имеется целый ряд утверждённых Министерством финансов Украины нормативных материалов, определяющих порядок выполнения указанных функций на предприятиях как в традиционных условиях управления (методические материалы по составлению перспективных и текущих производственных планов промышленных предприятий и производственных объединений; инструкция о применении Плана счетов бухгалтерского учёта активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций предприятий и организаций и др.), так и в условиях функционально развитых систем управления специального назначения, другое.

Менее других управленческих функций обеспечен методическими разработками экономический анализ, в области которого в настоящее время потребностями практики выдвинуто значительное количество вопросов к разработчикам его теоретических основ. Несмотря на то, что в настоящее время по вопросам анализа хозяйственной деятельности промышленных предприятий и научно-производственных объединений опубликовано большое количество работ и издан ряд инструктивно-методических материалов общеотраслевого характера [1, 2], многие из них в силу различных причин не обеспечивают комплексного исследования всех сторон деятельности предприятий. Слабые теоретическая разработка и практическое использование конкретных методик осуществления функции анализа на различных уровнях управления производством подчеркиваются многими ведущими специалистами. При оценке сложившейся ситуации отмечается, что недостаток типовых и отраслевых методик аналитической обработки технико-экономической информации является тормозом для развития экономического анализа в национальной экономической системе страны. Методические указания по комплексному экономическому анализу, издаваемые Министерством финансов Украины и Национальным банком Украины, не могут восполнить этот пробел, так как они предназначены для финансовых и кредитных органов и не могут охватить всех вопросов аналитической обработки информа-

ции, с которыми каждодневно приходится сталкиваться плановым и учётным работникам на промышленных предприятиях и научно-производственных объединениях и др.

Современные условия управления предприятиями, характеризующиеся развитием экономических форм воздействия на производство, дальнейшим совершенствованием планирования и последовательным распространением рыночных производственно-хозяйственных отношений, широким внедрением экономико-математических методов и новейшей вычислительной техники, поставили новые задачи перед теорией и практикой экономического анализа. Пожалуй, самая важная из этих задач – создание для предприятий и объединений универсальных методических материалов по анализу, позволяющих исследовать разнообразные аспекты деятельности за любой календарный период и отвечающих требованиям многоуровневого построения функционально развитых систем управления специального назначения, другое.

Литература:

1. Методичні рекомендації оцінки впливу змін економічних факторів на результатні показники прибутку, рентабельності виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг) // Григор Н. М., Крехівський О. В., Ніколаєнко Н. Л., Байдаченко Т. Г., Тарасова А. І., Чернопащенко М. С. – К.: Державне підприємство «Державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень» Міністерства промислової політики України, 2007. – 139 с. 2. Методичні рекомендації оцінки впливу змін економічних факторів на собівартість виробництва продукції (робіт, послуг) у промисловості та на ефективність роботи підприємств // Григор Н. М., Крехівський О. В., Ніколаєнко Н. Л., Мельник Т. В., Тарасова А. І., Байдаченко Т. Г., Чернопащенко М. С. – К.: Державне підприємство «Державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень» Міністерства промислової політики України, 2008. – 408 с.

ЛОГИСТИЧЕН

Таразанова С.Г.

Омский институт (филиал) ФГБОУ ВПО «РЭУ им. Г.В.Плеханова»

РИСКИ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ЦЕПЯХ ПОСТАВОК

Продолжающаяся рыночная трансформация российской экономики выдвигает множество новых проблем, требующих глубокого осмысления и обоснования путей их практического решения. Одной из них является проблема оптимальности материальных потоков в процессе товародвижения и сопутствующих им финансовых, информационных потоков в сфере обращения. Важным аспектом этой проблемы является управление рисками в цепях поставок с точки зрения системы логистики. Для любой организации, в какой бы сфере деятельности она ни функционировала, управление риском означает выявление, анализ и регулирование тех рисков, которые могут угрожать имуществу и её доходности. Под термином «риск» понимается авантюра, угроза или возможность потери, а также вероятность того, что произойдет своего рода неблагоприятный случай. Риск, в случае его возникновения, проявляется как имущественный ущерб, упущенная выгода и т.д. Риск – главным образом, неуверенность в том, что произойдет в будущем [3]. В настоящее время существует нормативно-правовая база в сфере менеджмента риска как на международном уровне, так и на национальном. В частности: в Канаде, Японии, Австралии и Австрии имеются руководящие документы и стандарты по менеджменту риска. Нормативная база по данной проблеме включает около 17 стандартов. В России действует ГОСТ Р 518997-2002 «Менеджмент риска. Термины и определения». Риски в логистике можно разделить на следующие основные группы: коммерческий риск – срывы поставок, неготовность груза в срок, нарушение сроков, невыполнение финансовых обязательств сторон в логистической системе, риск утраты имущества из-за стихийных бедствий, неблагоприятных условий транспортировки, риск утраты имущества по причине забастовок, массовых волнений, военных действий, риски, обусловленные нарушениями техники безопасности и пожарной безопасности, риски хищений, риски экологические (происшествие с товаром либо несоответствие его свойств упаковке, которое может нанести ущерб окружающей среде), технический риск – отказ и поломка транспортных средств и, как следствие, возможные задержки доставки груза и повышение вероятности иных рисков, риски, причиной которых является низкая квалификация контрагентов в логистической системе – халатность, утрата документов, их задержка и т.п., риск гражданской ответственности от нанесения ущерба третьим лицам [2]. В логистических системах материальные потоки испытывают множество воздействий в результате производственно-технологических операций, а общее число операций в